

ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM

pro předškolní vzdělávání

na období 2019 - 2022

OBSAH ŠVP :

1. Identifikační údaje o mateřské škole	3
2. Obecná charakteristika školy	3
2.1. Historie školy	3
2.2. Charakter a umístění školy	4
3. Podmínky vzdělávání	5
3.1. Věcné podmínky	5
3.2. Životospráva	6
3.3. Psychosociální podmínky	6
3.4. Řízení školy a personální a pedagogické zajištění	11
3.5. Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání	12
3.6. Současnost a plány do budoucna	13
4. Organizace vzdělávání	14
5. Charakteristika vzdělávacího programu	16
5.1. Filozofie školy	16
5.2. Metody a formy vzdělávání	18
6. Vzdělávací obsah	19
6.1. Charakteristika tematických celků a klíčové kompetence, ke kterým směřujeme.....	19
7. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných.....	70
7.1. Vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami.....	70
7.2. Vzdělávání dětí nadaných.....	75
8. Evaluace.....	76

Školní vzdělávací program byl vypracován za účasti celého pedagogického týmu naší mateřské školy v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem 5. 6. 2019. Byl projednán a schválen na pedagogické radě dne 28. 8. 2019. Na školní vzdělávací program dále navazují podrobně rozpracované týdenní tematické plány jednotlivých tříd vycházející z ŠVP, které jsou pečlivě připravené tak, aby docházelo k všestrannému rozvoji dítěte.

1. Identifikační údaje o mateřské škole

Název školy:	Mateřská škola Brno
Sídlo školy:	Absolonova 20a, 624 00 Brno - Komín
Telefon:	541 222 716
Telefon do školní kuchyně:	541 222 720
Web:	http://www.msabsolonova.cz/
Email:	msabsolonova@volny.cz
Zřizovatel:	Statutární město Brno, městská část Komín
Právní forma:	Příspěvková organizace
IČO:	71007822
Ředitelka školy:	Renata Škaroupková
Název ŠVP:	POJĎME SPOLU
Zpracovatelé ŠVP:	Renata Škaroupková a kolektiv zaměstnanců MŠ
Platnost ŠVP:	Od 1. 9. 2019 - 31. 8. 2022

2. Obecná charakteristika školy

2.1. Historie školy

Mateřská škola byla stavěna od roku 1975 v akci „Z“. Stavební práce byly dokončeny v roce 1978. Poté se pokračovalo v řemeslnických pracích a postupném vybavování mateřské školy. Do provozu byla škola uvedena dne 11. ledna 1980, bohužel bez dokončeného hospodářského pavilonu. Do konce roku 1980 byl dokončen i tento hospodářský pavilon, současně s bytovou jednotkou pro provozní pracovníky školy. Rovněž se podařilo postupně dokončit terénní úpravy. Krátce po uvedení do provozu prasklo vodovodní potrubí a škola byla z velké části vytopena. Bylo nutné provést řadu oprav a provoz celé školy byl opět zahájen dne 16. září 1980. I nadále bylo potřeba za běžného provozu dokončovat některé drobnější práce. Rozhodnutím ze dne 25. 3. 1996 byla MŠ Absolonova zařazena do sítě škol ČR. Od 1. 1. 2003 je škola samostatným právním subjektem a vystupuje samostatně v právních i ekonomických záležitostech. Od 1. 1. 2008 je ředitelkou školy Renata Škaroupková.

Mateřská škola od svého vzniku postupně prochází modernizací. V roce 2013 byla školní kuchyně vybavena novým sporákem. Proběhla rekonstrukce sociálních zařízení v celé mateřské škole. V dubnu 2014 začala dlouho očekávaná výměna oken a zateplení fasády.

Neustálou modernizací prochází i školní zahrada. Byly zde odstraněny nevhodné pomůcky a zbudovány bezpečné dopadové plochy pod upravenými prvky. Její součástí jsou dvě pískoviště, dřevěné hrací prvky, byla zakoupena pružinová houpadla, několik koloběžek a balanční lávka. Další herní prvek (skluzavka s prolézačkou) včetně dopadové plochy byl zakoupen za pomoci zřizovatele v roce 2014. Ve školním roce 2015 - 2016 byla vyměněna světla ve třídách a do tříd byly instalovány nové radiátory. V budově je nová elektroinstalace a proběhla částečná rekonstrukce kotelny. Na školní zahradě bylo zrekonstruováno sociální zařízení pro pobyt venku. Velkou pomocí jsou nám rodiny dětí, jež mateřské škole svými sponzorskými dary pomáhají s obnovou vybavení školní zahrady a tříd. Díky tomu bylo například možné v roce 2016 kompletně obnovit dřevěný vláček na školní zahradě.

V roce 2016 byly zakoupeny pracovní notebooky do každé třídy pro přípravy a další práci učitelek. Proběhla plánovaná výměna nákladního výtahu a byly zabudovány nové kryty na topení ve všech třídách. 2017 – 2018 bylo pořízeno elektronické zabezpečovací zařízení mateřské školy. Proběhla obnova nerezových stolů ve školní kuchyni a kuchyňských linek ve všech třídách. Byl zakoupen nový nábytek do šaten pro učitelky a pro kuchařky. Proběhla výměna podlahové krytiny ve třídě Zajíčků. V roce 2019 proběhla výměna podlahové krytiny ve třídě Veverek. Pro příští školní rok je v plánu nákup konvektomatu do školní kuchyně, oprava vzduchotechniky a nákup nábytku do třídy čmeláků. V plánu do budoucna je také postupná výměna všech dveří v MŠ.

2.2. Charakter a umístění školy

Mateřská škola Absolonova je trojtřídním účelovým zařízením s vlastní školní kuchyní, kotelnou a dostatečně velkou školní zahradou s možností celoročního využívání k hrám a pohybovým aktivitám. Velkou výhodou je také blízkost lesa a dopravního hřiště. Ve třech třídách, jež jsou pojmenovány dle rozhodnutí dětí podle zvířátek na třídu Zajíčků, Veverek a Čmeláček je umístěno 75 dětí (v každé třídě je v současné době 25 dětí.). Ve škole pracuje 6 kvalifikovaných učitelek, školní asistentka, 2 provozní pracovnice a 3 pracovnice školní kuchyně.

Vzdělávací proces probíhá ve třech věkově smíšených třídách, kde jsou děti od (dvou) tří do šesti (sedmi) let. V přízemí budovy jsou umístěny třídy Zajíčků a Veverek, kancelář

ředitelky školy, vedoucí školní jídelny a školní kuchyně s příslušenstvím. Ve druhém podlaží je třída Čmeláčků. Každá třída má samostatný vchod do šatny a vlastní sociální zařízení. Všechny třídy jsou propojeny chodbami, což usnadňuje organizaci vzdělávání a spolupráci učitelek. V současné době je kapacita školy 75 dětí.

3. Podmínky předškolního vzdělávání

Podmínky předškolního vzdělávání jsou dány příslušnými právními normami – tj. zákony, vyhláškami a prováděcími právními předpisy, které jsou při předškolním vzdělávání závazné pro všechny, kteří se předškolního vzdělávání zúčastňují. Jedná se zejména o školský zákon č. 561/2004 Sb., vyhláška č. 14/2005 Sb. o předškolním vzdělávání, zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí nadaných aj. v novelizovaném znění.

3.1. Věcné podmínky

MŠ Absolonova má dostatečné prostorové podmínky pro příslušný počet dětí – viz „Provozní řád školy“ zpracovaný dle vyhlášky č. 410/2005 Sb. Vyhovuje zmíněné vyhlášce i ve vybavení hygienickým zařízením, vzdušnosti, zastínění, vytápěním apod.

Ve třídách byla provedena úprava úložných ploch tak, aby vyhovovala potřebám dětí (dostupnost hraček a pomůcek pro volné používání a úklid), byly zakoupeny nové stoly a židličky pro děti tak, aby odpovídaly potřebám věkově smíšených tříd. Dále byl průběžně modernizován nábytek ve třídách a v roce 2013 byly za vydatného finančního přispění rodičů zakoupeny nové šatní skříňky. Pomůckami jsou třídy vybaveny velmi dobře, inventář hraček a pomůcek je podle možností postupně obnovován. Snažíme se pořizovat kvalitní hračky i pomůcky, upřednostňujeme přírodní materiály. Pracovnice přizpůsobily prostory jednotlivých tříd tak, aby mohly být využívány hrací kouty a oddělená místa pro jednotlivé druhy her. Děti tak mohou využívat prostoru a pomůcek samostatně, a tím postupně získávat praktické zkušenosti a seberealizovat se bez zbytečného omezování. Díky dostatečně velkému prostoru třídy také poskytují možnost uchýlit se do klidného koutku a tím zachovat osobní soukromí dítěte. Pravidelné revize nám zajišťují bezpečnost používání všech pomůcek a to jak ve třídách, tak i na školní zahradě. V roce 2018 byly pořízeny matrace na lehátka pro pohodlnější odpočinek dětí. Neustále probíhá obnova hraček a pomůcek dle aktuálních potřeb dětí.

3.2. Životospráva

Velkou výhodou mateřské školy je vlastní kuchyně. Díky tomu se s pracovníci školní kuchyně domlouváme jak na skladbě jídelníčku (zejména na začátku školního roku pro nové děti), tak i na pravidlech stolování. Proto můžeme bez problémů pohotově reagovat na vzniklé situace v průběhu dne, při odchodu mimo školu apod.

Za vhodnost potravin, spotřební koš, dodržování technologie přípravy jídel i nápojů zodpovídá vedoucí školní kuchyně. Strava je dětem připravována podle režimu v pravidelných intervalech, pitný režim je zajištěn tak, že děti mají v průběhu celého dne možnost využívat termo nádob s čajem, nebo konvice s vodou, občas střídané džusem. Pitný režim je zajištěn i při pobytu na školní zahradě. Přípomínky rodičů řešíme, co možná nejrychleji, s přihlédnutím k individuálním zvláštnostem každého dítěte.

Dopolední svačiny jsou průběžné v časovém rozmezí ½ hodiny, podle aktuálních potřeb dítěte. Při stravování respektujeme množství a tempo, které si dítě zvolí při jídle, učíme děti pravidlům správného stolování a samostatnosti při sebeobsluze.

Činnosti dětí jsou střídány tak, aby vyhovovaly dětskému biorytmu. Volným činnostem pohybového charakteru se věnujeme jak ve třídě, tak zejména při pobytu venku. Děti mohou využívat přírodního terénu v blízkosti školy, les, místní dětská hřiště. Pro zimní radovánky dětí a dodržení zásady neprochladnout mohou děti používat boby, lopaty aj. přímo na školní zahradě, kde je vytvořen kopec pro sjíždění. Učitelky respektují u dětí individuální potřebu odpočinku. Dětem, které nemají potřebu spánku, jsou po krátkém odpočinku nabízeny klidové činnosti.

Během celého dne je zajištěn pravidelný denní rytmus a řád (doba stravy ve tříhodinových intervalech, minimální doba pobytu venku, apod.). Je však natolik flexibilní, že umožňuje přizpůsobit činnosti v průběhu dne v případě aktuálních situací a potřeb.

3.3. Psychosociální podmínky

Naše mateřská škola je vedena mottó: „Každé dítě je něčím jedinečné.“ (Maria Gripeová), „Hra je pro dítě činností přirozenou, přináší mu radost a zároveň vytváří přirozený prostor pro učení prosociálním dovednostem.“ (Eva Svobodová) a „Když dítě vidí, jak se sami vyjadřujete a nekladete zodpovědnost za své pocity na nikoho jiného, učí se, že je bezpečné a přijatelné také pro ně se plně vyjádřit. Tím, že to dělá, poznává samo sebe a vytváří si svou vlastní fungující cestu. Bude tak schopné vyjádřit emoce a překonat je. Nemůžeme uchránit

děti od nároků života, ale můžeme jim jít příkladem ve spokojenosti z reality.“ (Naomi Aldort).

Tomuto podřizujeme už přijímání dětí – rodiče nových dětí jsou na schůzce seznamování s MŠ, jejími podmínkami, možnostmi, obsazením aj. Aby děti nepřišly do zcela neznámého prostředí, mohou rodiče využívat Dne otevřených dveří a individuálních návštěv v jednotlivých třídách ještě před vlastním nástupem do školy. Začátek školního roku rovněž přizpůsobujeme potřebám nových dětí tak, že děti přijímáme po dohodě s rodiči postupně, aby se učitelky mohly novým dětem více věnovat a děti se snadněji zapojovaly do života MŠ. Při zahájení docházky do mateřské školy je uplatňován individuální adaptační režim. Učitelky se věnují dětem a jejich vzdělávání a poskytují jim potřebné zázemí, klid a bezpečí. Činnosti jsou plánované na základě individuálních vzdělávacích potřeb, zájmů a možností dětí. Během adaptačního procesu se snažíme ve zvýšené míře spolupracovat s rodiči tak, aby docházelo k úspěšnému a bezproblémovému začlenění dítěte do vzdělávacího procesu a chodu mateřské školy. Všechny děti jsou rovnocenné, žádné není žádným způsobem diskriminováno.

Až na výjimečné případy (personální změny nebo žádost rodičů) navštěvuje dítě po celou dobu docházky jednu třídu, kde má „svoje“ paní učitelky a známý kolektiv dětí. Učitelky tak dítě mohou velmi dobře poznat a díky tomu systematicky pracovat na osobnostním rozvoji každého dítěte. Do tříd jsou děti zařazovány s ohledem na přátelské a sourozenecké vztahy. Několikrát během školního roku učitelky zpracovávají individuální diagnostiky dětí, které slouží k mapování jejich vývoje a definování oblastí, na které je potřeba se ve vzdělávacím procesu důkladněji zaměřit. Děti jsou do důsledku respektovány, nemáme problémy se zařazováním nebo nerespektováním dětí, které jsou „jiné“. Naším cílem je vytvořit mezi učitelkami, dětmi, rodiči a ostatními zaměstnanci mateřské školy partnerský vztah, založený na vzájemném respektu. Aby děti věděly, kde jsou hranice volnosti, připravují společně s učitelkou pravidla třídy, která se snaží dodržovat. O této skutečnosti jsou informováni i rodiče, kteří mohou do chodu školy rovněž svými nápady a pomocí přispět různými způsoby (např. oslavy, karneval, zahradní slavnosti...). Na programu dne se mohou vlastním návrhem podílet, rozvíjet navržené téma, zvolit si případně i jinou činnost. Vlastní ŠVP a jednotlivé týdenní tematické plány tříd umožňují věnovat zvýšenou péči dětem, které to potřebují, mají momentální problém, přicházejí po delší nepřítomnosti apod. Řízené činnosti jsou dostatečně střídány činnostmi podle volby dětí, oddechovými činnostmi a pohybovými aktivitami. Naše mateřská škola také nabízí logopedickou péči formou logopedické prevence. Pedagog (logopedická asistentka) pracuje s malými skupinami dětí. Kolektivní intervence dětem

hravou a zábavnou formou umožňuje překonávat jejich řečové obtíže, rozvíjet jejich schopnosti a celou jejich osobnost.

V rámci kolektivní činnosti aktivita rozvíjí

- zrakovou a sluchovou perцепci, paměť a diferenciaci
- prostorovou a časoprostorovou orientaci
- rytmické cítění, rytmizaci pohybového i mluvního projevu
- hygienu mluvidel
- sociální dovednosti
- slovní zásobu

Dovednosti jsou procvičovány formou nejrůznějších didaktických her a cvičení v menší skupině.

Cílem je náprava komunikativních dovedností

- tempo řeči
- slovní pohotovost
- plynulost řeči
- celkový mluvní projev

Logopedická prevence však nenahrazuje péči klinického logopeda, který s dítětem individuálně vyvozuje hlásky.

Správná mluva je vizitkou každého z nás, avšak zkušenosti pedagogů, klinických logopedů varují, že stále více dětí předškolního věku trápí nějaké poruchy výslovnosti. Pokud se porucha podchytí včas a dojde k efektivnímu působení nejen v MŠ, u klinického logopeda, ale především doma, je velké procento úspěšnosti jejího úplného odstranění. Velkou rolí ve vývoji řeči hraje zájem a všímavost Vás rodičů. Využijte své role a moci, buďte všímaví, kreativní a nebojte se v případě pochyb se na nás obrátit. Z hlediska vývoje řeči přibližně kolem 7. roku končí to nejvhodnější období, aby se řeč a vůbec komunikace správně rozvinula, dítě se naučilo dobře vyslovovat a řeč i výslovnost se stačila upevnit.

Jak mohu dítěti pomoci

- mluvíte s dětmi správně, čtete jim pohádky, vyprávějte si zážitky, vysvětlujte jim obsah shlédnutého filmu, aby mu rozuměly a poznávaly nová slova, buďte trpěliví a vyslechněte vyprávění svého dítěte, dejte mu příležitost mluvit, vyjádřit se...
- Nedejte na rady typu (byť od odborníka), že v 5 letech je ještě čas. **NENÍ TO PRAVDA!** (př. tříleté děti již mají hovořit a to přinejmenším v jednoduchých větách).
- Procvičujte doma s dětmi to, co vám logopedická asistentka zaznamená do desek.
- Dítě má pomůcky potřebné k logopedické práci. K předávání informací mezi učitelkou a rodiči slouží desky, které si děti vždy nosí.

Některé zásady pedagogické prevence

- Nenutit dítě mluvit výzvami typu: *Řekni! Zopakuj!*
- Nezesměšňovat dítě opakováním jeho chybných výpovědí.
- Netrestat, nekritizovat a neupozorňovat dítě, že mluví špatně.
- Neopravovat ho, nevracet se, aby něco vyslovilo, zopakovalo, zodpovědělo správně.
- Nepřerušovat dítě při mluvení.
- Nevyčítat dítěti, že málo a špatně mluví.
- Nenutit dítě mechanicky opakovat předříkávaná slova bez pochopení jejich obsahu.
- Nenutit dítě k řečovým projevům před cizími lidmi nebo při veřejném vystoupení, pokud samo nechce.
- Nevystavovat dítě komunikačním situacím, v nichž by selhalo nebo se cítilo neúspěšné.
- Nepodceňovat ani nepřeceňovat komunikační schopnosti dítěte.
- Nestresovat dítě nedostatkem času, netrpělivostí.
- Nezapojovat dítě do činností, které v něm vyvolávají strach a úzkost.
- Nevyvozovat u dítěte správnou výslovnost narušené hlásky — to je v kompetenci logopeda.

„Pomozte nám, pomáháte tím svým dětem“.

V mateřských školách je logopedická péče, kterou zajišťuje kvalifikovaná učitelka, součástí výchovně vzdělávacího programu a zaměřuje se na logopedickou prevenci. Díky ní je možné předejít mnoha vývojovým vadám řeči. Rozvíjí slovní zásobu dětí, zlepšuje jejich vyjadřovací schopnosti, zabývá se smyslovým vnímáním, přispívá k rozvoji motorické dovednosti, a tím

i k obratnosti mluvidel. Může účinně pomoci tam, kde vady a poruchy řeči vznikají na základě nesprávného mluvního vzoru, jako důsledek málo podnětného prostředí nebo jednostranně zaměřeného prostředí, nezralého sluchového či zrakového vnímání nebo neobratnosti mluvidel. A protože typickou činností předškolního věku je hra, také při preventivních logopedických aktivitách si děti společně s učitelkou hlavně hrají a mluví a mluví a hrají.

Činnosti zaměřené na výchovu řeči dětí:

- Sluchové hry
- Dechové cvičení
- Gymnastika mluvidel
- Průpravná cvičení k artikulaci jednotlivých hlásek
- Rytmizace slov, říkadel a rozpočítadel
- Zpěv a rytmizace známých písniček – hry se zpěvem
- Dramatizace pohádek – hra „Na divadlo“
- Grafická cvičení s doprovodnými říkadly

K logopedické prevenci patří rozvoj jemné a hrubé motoriky, pracovní, hudební a výtvarné činnosti. Smyslem logopedické prevence je pak předcházení vadám v jejich celé šíři. Výchovně-vzdělávací program v MŠ podporuje všestranný harmonický vývoj dítěte a s tím i rozvoj všech řečových rovin. Mnohé děti se „rozmluví“, až po nástupu do mateřské školy.

Důležitý je mluvní vzor učitelky – je to jeden ze základních kamenů prevence a citlivé opravování dysgramatismů. Když 4leté dítě řekne: „Já jsem to vezmul“, učitelka mu odpoví: „Ano, ty sis to vzal“. Neměli bychom říkat dítěti, že je to špatně, ale sami zopakujeme správnou gramatickou stavbu věty. U 3 – 4letých dětí je používání nesprávných tvarů ještě v normě, ale v 6ti letech už ne.

V naší mateřské škole probíhá logopedická prevence denně a prolíná celým výchovně vzdělávacím procesem. **Náprava vad řeči po 7. roce se stává delší a náročnější!**

3.4. Řízení školy a personální a pedagogické zajištění

Vzdělávací proces zajišťuje pět pedagogických pracovníků ve spolupráci s ředitelkou Renatou Škaroupkovou, která nastoupila do funkce v lednu roku 2008. Jednotlivé pracovníce mají svoje kompetence, ručí za přidělenou oblast, informují o ní jak ostatní pracovníci tak i v případě potřeby rodiče, řádně plní i své obecně platné povinnosti, jsou ale respektována i jejich práva. Zatím nebylo třeba řešit podstatné nedostatky. Řízení školy je demokratické, o většině záležitostí se jedná s pracovníci, ředitelka se zapojuje do všech činností školy. Kompetence, které mají jednotlivé pracovníce, kontroluje ředitelka dle potřeby. Pracovníci jsou o všech aktualitách včas informováni. Podle finančních možností je práce jednotlivých pracovníků oceňována mimořádnou odměnou. Na pedagogických poradách, jež probíhají několikrát ročně, se všechny pracovníce domlouvají na jednotných postupech a na vzájemné spolupráci zejména v jednotlivých třídách. Nejdůležitější motivací jsou pro nás spokojené děti. Všechny pracovníce se dále vzdělávají. Společně připravujeme obsah ŠVP a potažmo třídních tematických plánů, které si jednotlivé třídy upravují dle svých potřeb. Snažíme se provádět evaluaci tak, aby nebyla pouze formální, ale sloužila jako základ pro zlepšování další práce.

Spolupráce se zřizovatelem je na velmi dobré úrovni, zřizovatel má o dění v MŠ zájem, snaží se pomoci při řešení problémů.

Vztahy se ZŠ a MŠ Pastviny jsou rovněž přínosem. Je znát zájem o oboustrannou spolupráci. Využíváme společných návštěv, kulturních a sportovních akcí, usnadňujeme tím přechod dětí do základní školy. V MŠ uskutečňujeme cca 2x do měsíce kulturní akce.

Dobrý kontakt máme s PPP Voroněžská a to jak v oblasti řešení problémů jednotlivých dětí, tak i v oblasti vzdělávání učitelek. O jiných problémech dětí se radíme s rodiči a doporučujeme ověřená pracoviště (např. logopedie, aj.).

Provoz MŠ vychází z potřeb rodičů a je respektován všemi pracovníci. Služby jednotlivých pracovníků jsou rozvrženy tak, aby byla vždy zajištěna bezpečnost dětí a možnost účasti na bohatém životě školy, rovněž možnosti různorodého okolí školy pro pohybové aktivity v průběhu pobytu venku. Pracovníci se na práci připravují, dále se vzdělávají a připravují zajímavé akce společně i pro rodiče často i s jejich pomocí (zahradní slavnosti, Den matek, výstavy...). Tyto aktivity jsou velmi kladně hodnoceny všemi zúčastněnými.

3.5. Spoluúčast rodičů na předškolním vzdělávání

Mezi mateřskou školou a rodičovskou veřejností jsou dobré vztahy. Prozatím nebylo potřeba řešit žádné podstatné stížnosti rodičů. Drobné problémy byly rodičům řádně objasněny (jídelníčky, návrh provozní doby školy, nutnost spojování tříd v případě naléhavé situace apod.). Rodiče mají možnost zúčastňovat se třídních schůzek a pak i třídních akcí, které nám pro svou větší intimitu lépe vyhovují. Rodiče respektují potřeby školy, dbáme na jejich dobrou informovanost a to už před nástupem nových dětí do MŠ. Noví rodiče se mohou seznámit dostatečně s celou školou, jejím vybavením, s materiály k výchovně vzdělávací práci. Všichni podepisují Školní řád, který je jim k dispozici po celý školní rok v šatnách jednotlivých tříd, kde jsou také zveřejněna práva i povinnosti rodičů, organizace školy při nestandardních situacích, aby rodiče v případě zájmu věděli, kde je jejich dítě, co právě dělá, kdo se o dítě stará, k čemu se mohou vyjádřit. Řada rodičů se školou spolupracuje při přípravě akcí školy. Podporují školu i materiálně formou sponzorského daru nebo pomocí při údržbě, vytváření hracích koutků apod. Veškeré důvěrné informace jsou přísně střeženy podle zákona o utajování osobních údajů dle GDPR, rodiče mohou rovněž využít možnosti informovat se na záležitosti školy podle zákona o zveřejňování informací. Mateřská škola s rodiči konzultuje individuální potřeby dětí a společně s nimi hledá řešení. Pokud není v jejích možnostech pomoci, doporučuje rodičům takové organizace, se kterými má sama dobrou zkušenost. Podle přání mohou rodiče měnit třídu pro příští školní rok tak, jak jim to vyhovuje. Omezením je pouze počet dětí v jednotlivých třídách.

S předškolními dětmi pracujeme na základě absolvovaného školení v PPP (Edukačně stimulační skupiny), které jsou určeny pro společnou práci rodiče s dítětem. Formou individuální i skupinové práce se věnujeme předškolákům v průběhu denních činností přímo v jednotlivých třídách. Výsledky vystavujeme v šatně, kde je možno sledovat postup dítěte a konzultovat s rodiči. Informujeme je o školní zralosti většinou na společné schůzce s učitelkou ZŠ, kde mají rodiče dostatečný prostor pro své dotazy. Dále nabízíme 2x ročně hovorové hodiny. O vývoji svých dětí jsou dále rodiče informováni výstavami prací dětí, pohovorem s učitelkou, účastí na akcích třídy. Mají kdykoliv možnost po dohodě s učitelkou navštívit třídu, zúčastnit se vybrané akce, zapojit se do dění v mateřské škole.

Vzhledem k tomu, že většina pracovníků MŠ působí na škole dlouhodobě je vzájemný kontakt s rodiči velmi dobrý. Občas se stává, že pokračuje i v době, kdy už děti chodí do ZŠ (problémy s adaptací, konzultace v případě např. poruch učení apod.). Přesto je na společné schůzce zdůrazněno, že MŠ respektuje rodinu, která má hlavní slovo při výchově dítěte a MŠ

navazuje na jejich výchovu a proto je nutná vzájemná spolupráce. Na děti rodičům „nežalujeme“, společně s nimi snažíme individuálně řešit případný problém, který závažným způsobem narušuje činnost třídy. Rodiče nabádáme, že každý den je potřeba v případě problému projevit důvěru, najít důvod k povzbuzení, pochvale a pohlazení.

3.6. Současnost a plány do budoucna

1. OBLAST VÝCHOVNĚ VZDĚLÁVACÍ

Nyní: Soustředíme se na rozvoj osobní samostatnosti, rozvoj sebevědomí a sebedůvěry, uplatňování schopností a poznatků. Dále také na rozvoj řeči a prevenci možných logopedických vad.

Plánujeme: Naším cílem je také častější zařazování metod projektového učení a nadále vytvářet co nejlepší podmínky pro rozvoj dítěte ve všech výchovně vzdělávacích oblastech.

2. OBLAST PRACOVNÍ

Nyní: Ve všech třídách jsou kvalifikované pedagogické pracovnice, které spolu velmi dobře vycházejí. Celý kolektiv se snaží pracovat týmově v zájmu celé mateřské školy. Všechny pedagogické pracovnice se dále proškolují za pomoci programu MAP a Šablon 1 a 2. Některé z pracovnic již absolvovaly kurz Primární logopedické prevence, Úrazy a první pomoc dětem, Inkluze, Čtenářská a matematická pregramotnost.

Plánujeme: Další vzdělávání pedagogických pracovníků dle potřeb školy a dle zájmů pedagogů. Také je v plánu proškolení ostatních pracovnic, které zatím neabsolvovaly již zmíněná školení. Plánujeme nadále využívat Sdílení zkušeností pedagogů z jiných škol.

3. OBLAST MATERIÁLNÍ

Nyní: V minulých letech se nám podařilo značně vylepšit zařízení tříd i školní kuchyně (matrace na lehátka, lůžkoviny, nábytek do tříd a zázemí učitelek i kuchařek, robot, sporák, nerezové stoly, podlahová krytina ...atd).

Plánujeme: Pokračovat v modernizaci školy a školní zahrady. V plánu je oprava vzduchotechniky, nákup konvektomatu, postupná výměna všech dveří v MŠ atd.

4. SPOLUPRÁCE S RODIČI

Nyní: Spolupráce s rodiči je nastavena velmi dobře, na vzájemném partnerském vztahu, rodiče se spolupodílejí ve všech směrech na chodu mateřské školy. Společné akce jsou velmi oblíbené. Ve vzdělávací nabídce školy jsou zařazeny Edukativně stimulační skupiny, jež jsou určeny předškolním dětem a jejich rodičům, které jsou součástí předškolní přípravy.

Plánujeme: Nadále pokračovat ve velmi dobrých vztazích. Svým osobním přístupem tyto vztahy podporovat. Dle možností inovovat společné akce.

5. SPOLUPRÁCE SE ZŠ A MŠ PASTVINY

Nyní: Společné návštěvy, schůzky s rodiči předškoláků, kulturní a sportovní akce. Sdílení zkušeností pedagogů během takto nastavených návštěv z programu MAP a Šablon.

Plánujeme: Větší spolupráce v oblasti Edukativně stimulačních skupin. Pokračovat v nastaveném programu z MAP a Šablon, který vnímáme jako velký přínos pro obě strany.

6. SPOLUPRÁCE SE ZŘIZOVATELEM

Nyní: Spolupráce se zřizovatelem je velmi dobrá po všech stránkách.

Plánujeme: Více se zaměřit na společné řešení související s revitalizací školy.

4. Organizace vzdělávání

V mateřské škole Absolonova má každá třída svůj režim dne, který není nutné vždy striktně dodržovat. Naopak je zvykem reagovat na momentální dětské potřeby, jejich zájmy a vzniklé situace. Je potřeba dbát pouze na dodržování biorytmu, pravidelné pohybové aktivity a nabídku různorodých činností. V průběhu dne mají děti dostatek možností pro individuální i skupinovou činnost, je respektována jejich potřeba hry přiměřeně věku. Děti vedeme k samostatnému uvědomělému dodržování hygieny bez zbytečného čekání ve velké skupině, rovněž v případě potřeby mají děti možnost svačit podle své potřeby. Všechny děti jsou dobře seznámeny s ostatními třídami, jejich pracovníci, aby v případě potřeby věděly, kam jdou a kdo se o ně bude starat.

Ve všech třídách probíhá výchovně vzdělávací činnost dle tematických vzdělávacích plánů v souladu se ŠVP a RVP PV. Jemnou profilací tříd se snažíme o originalitu tříd a využití vzdělání a potenciálu učitelk.

Profilace tříd:

Třída Zajíčků – p. uč. Kovaříková, p. uč. Bc. Valová

Třída Zajíčků nabízí kromě plnění úkolů vyplývajících z třídního vzdělávacího programu, ve větším rozsahu – používání dalších netradičních technik v pracovních a výtvarných činnostech, které u dětí rozvíjí tvořivost, fantazii, jemnou motoriku, estetické cítění, vzájemnou spolupráci. Paní učitelka Kovaříková absolvovala školení aerobiku a cvičení na míčích a s dětmi pravidelně cvičí, stejně jako p. uč. Valová, která s dětmi tancuje a využívá při tom prvků stylu Street dance. Využívá také znalostí získaných na školení Primární logopedická prevence k vedení tzv. Logo – chvílek. Ve vzdělávacím procesu bývá také využíváno dramatických technik a forem prožitkového učení.

Třída Veverek – p. uč. Krajsová, p. uč. Müllerová

Ve třídě Veverek, kromě všestranného rozvoje dítěte obě učitelky nabízí dětem využití výtvarných a pracovních činností a objevování nových technik v těchto oblastech. Učitelky vytváří u dětí blízký vztah k přírodě a ke zvířatům nejen formou pozorování. Při PV učitelky podporují děti v pohybu dle jejich individuálních potřeb, nabízí dětem širokou škálu pohybových her. Paní učitelka Krajsová má akreditaci na vedení Edukativně stimulačních skupin. Paní učitelka Müllerová vede s předškoláky kolektivní logo – chvílky dle absolvovaného kurzu.

Třída Čmeláků – p. uč. Dimitriadisová, p. řed. Škaroupková

Ve třídě Čmeláků se jako součást každodenních činností nabízí využití klavírního doprovodu, seznamování s širokou škálou hudebních a rytmických nástrojů a dechová cvičení. Významnou úlohu zde také mají pohybové činnosti a mnoho druhů sportovního vyžití- zumba, aerobik, aj. V rámci pohybových chvílek paní učitelky s dětmi cvičí aerobik, jógu a také na gymnastických míčích. Na všechny typy cvičení absolvovaly speciální školení. Paní ředitelka Škaroupková absolvovala školení Primární logopedické prevence a získané vědomosti a dovednosti uplatňuje při vedení Logo – chvílek s dětmi.

5. Charakteristika vzdělávacího programu

5.1. Filozofie školy

V naší mateřské škole se snažíme o co nejkvalitnější vzdělávací proces s využitím veškerých vědomostí a zkušeností a především osobním přístupem připravujeme děti pro život. Vytvořily jsme školní vzdělávací program, který v sobě zahrnuje širokou škálu vědomostí a návyků ze všech oblastí života. Důraz klademe na vztah k přírodě, pohybovou stránku a zdravý životní styl. Máme možnost vycházet z bezprostředního pozorování, praktického ověřování poznatků, stavíme na prožitcích dětí v každodenním životě. Tyto zkušenosti dětí jsou pak dále využívány i ve spolupráci s rodiči při našich školních aktivitách. Prioritou pro nás zůstává rozvoj osobnosti a samostatnosti každého dítěte a individuální přístup.

Zaměřili jsme se na efektivní využití potenciálu učitelek a zkvalitnění profilace tříd. Do oblasti plánování výchovně vzdělávací činnosti se snažíme zařazovat projektové učení. Snažíme se postupně získávat vědomosti a zkušenosti v oblasti ekologické výchovy, abychom využily umístění školy uprostřed přírody s možností pro děti získávat bezprostřední informace i poznatky a praktické zkušenosti. Rozhodly jsme se častěji zařazovat polodenní výlety do blízkého okolí MŠ. Nově jsme zařadili více programů pro předškoláky (např. návštěva policie, tramvajové vozovny, hvězdárny, návštěva vánočního města, výlet na kolech apod.). Společně vylepšujeme prostředí školní zahrady. Reagujeme dle aktuální situace

V dnešní době, kdy nám ekonomický rozvoj kromě pozitivních výsledků přináší i řadu negativních důsledků, hlavně vzhledem k životnímu prostředí, je čím dále více nutné se zaměřovat na kladení základů v péči o životní prostředí už v citlivém předškolním věku. Děti jsou stále více obkloповány technikou, ztrácí se původní soužití člověka s přírodou a tím často vzniká z důvodu neznalostí a nedostatku poznatků a zkušeností nezájem o problémy prostředí, ve kterém žijeme.

Jedním z dalších důsledků je i ubývání příležitostí i času k přirozeným pohybovým aktivitám. Děti však pohyb nezbytně potřebují ke svému zdravému vývoji. Chceme proto umožnit dětem vyrovnat podíl vzdělávacích a pohybových aktivit. Zařazujeme proto cíleně více pohybových činností, her a vycházek do přírody. Předškolní děti se zúčastňují plaveckého výcviku, který probíhá ve spolupráci s plaveckým klubem Kometa Brno. Nově jsme pro všechny děti zařadili Sportovní přípravku na SOU Čichnova vedenou zkušenými instruktory.

Naším cílem je vytvořit takové prostředí, kde budou děti poznávat bezpečí a radosti, sebe a okolní svět se všemi jeho zákonitostmi. Učit se oceňovat krásu života, vzájemnou potřebnost, klást základy osobní zodpovědnosti za stav prostředí, ve kterém žijeme. Učit se pochopení a toleranci a to vše s ohledem na věk, individuální potřeby a možnosti.

Usilujeme o to, stát se dětem partnerem a společníkem na cestě k rozvoji jeho osobnosti tak, aby děti, které budou od nás odcházet do dalšího života, byly samostatné, zdravé, sebevědomé, vybavené potřebnými poznatky a dovednostmi pro život s vědomím, že jsou součástí přírody, kterou se učí přiměřeně svým možnostem chránit a pečovat o ni, a to vše s ohledem na ostatní živé i neživé součásti světa. To vše na základě zdravého tělesného rozvoje a aktivnímu vztahu k pohybu a sportu.

Základní zásady:

MŠ klade důraz na individuální přístup k dětem, a proto dodržuje tato základní pravidla:

- Před nástupem dětí do MŠ jsou rodiče podrobně informováni o koncepci školy, organizaci dne, obsazení školy, o stravování, o platbách, o specifikách školy (schůzka v období května, dny otevřených dveří s možností pobytu ve všech prostorách školy, rodiče mají prostor k poznání všech učitelek, k poznávání ostatních rodičů a dětí, k případným dalším dotazům).
- Rodiče si mohou zvolit třídu pro své dítě podle toho, která jim nejlépe vyhovuje, škola jejich přání vyhoví podle kapacity tříd, případné potřebné změny s rodiči projedná.
- Děti jsou v období adaptace přijímány postupně podle možnosti rodičů tak, aby učitelky měly možnost se každému dítěti skutečně individuálně věnovat.
- Na začátku školního roku se snažíme vyvarovat všech organizačních změn, aby se zbytečně děti nestresovaly a adaptace se zbytečně neprodložovala.
- Učitelky se snaží poznat nejen děti své třídy, ale i ostatní děti, rovněž děti poznávají ostatní učitelky, pracovnice školy a prostory jiných tříd.
- Od začátku školního roku jsou připravena pravidla a seznamy dětí tak, aby byl co nejvíce ulehčen vstup dětí do MŠ.

- Kulturní a jiné společné akce, zejména mimo školu, jsou zařazovány nejdříve v měsíci říjnu.
- Vždy jsou citlivě respektovány individuální potřeby dítěte (jméno, jídlo, vlastní hračka...). Z toho důvodu rodičům nově nastupujících dětí na začátku školního roku předkládáme osobní dotazník.
- První čtvrtletí nového školního roku je věnováno zejména pěstování všech potřebných návyků, vytváření třídních pravidel, která jsou v „určité grafické podobě“ umístěna v jednotlivých třídách tak, aby byla přístupna dětem, jsou vysvětlena i rodičům.

5.2. Metody a formy vzdělávání

Vzdělávání dětí je uskutečňováno ve všech činnostech a situacích, které se v průběhu dne vyskytují a to vyváženým poměrem spontánních a řízených aktivit.

Pracujeme s teorií Gardnerových rozmanitých inteligencí, které vychází od dítěte a zahrnují celou jeho osobnost. Podle Gardnera neexistuje pouze jedna inteligence, ale 7 různých druhů, které jsou na sobě relativně nezávislé a je možno rozvíjet každou zvlášť. Tyto teorie se dělí na inteligenci logicko-matematickou, hudební, tělesně pohybovou, lingvistickou, prostorovou, intrapersonální a interpersonální. Blíže tak specifikují vzdělávací oblasti v souladu s rámcovým vzdělávacím programem – dítě a jeho tělo, dítě a psychika, dítě a ten druhý, dítě a společnost a dítě a svět. Učitelky připravují reálné a konkrétní aktivity tak, aby pokrývaly všech pět oblastí obsahu PV, které odpovídají jednotlivým typům Gardnerových inteligencí. Pro realizaci našich výchovných cílů využíváme metod prožitkového a kooperativního učení hrou a činnostmi dětí tak, aby byla naplněna:

- **spontanieta** (aktivní činnost dětí z vlastního popudu)
- **objevnost** (připravujeme činnosti tak, aby dítě objevovalo samo, a integrujeme nové poznatky do starých)
- **komunikativnost** (vytváří prostor pro komunikaci)
- **aktivita a tvořivost** (připravujeme prostředí tak, aby se děti mohly samy rozhodnout mezi činnostmi)
- **konkrétnost** (připravujeme konkrétní činnosti)
- **celostnost** (volíme činnosti tak, aby procházely rukama dětí)

Pedagogičtí pracovníci:

- připravují prostředí a nabízí dětem jak poznávat, přemýšlet, chápat a porozumět sobě i všem kolem sebe
- reagují na vzniklé situace a snaží se improvizovat tak, aby činnosti byly v souladu s RVP
- preferují hravé, hudební, tvořivé činnosti, pohybové činnosti
- poskytují dostatek prostoru pro samostatnost
- umožňují dětem ovlivňovat situaci a zasahovat do tvoření plánovaných aktivit
- nabízí dětem činnosti tak, aby každé dítě mělo možnost a příležitost vlastní volby
- pracují dle vzdělávacích plánů s dětmi, které mají odklad školní docházky a dle individuálních potřeb dětí
- respektují individualitu každého dítěte
- respektují prioritu výchovného působení rodiny
- zařazují často oblíbené formy vzdělávání, tj. pohybové hry, zdravotní cvičení, seznamování s TV náčiním a náradím, zpěv, výtvarné a pracovní činnosti, akce pro děti a jejich rodiče, návštěvy divadel...
- mezi vzdělávání záměrně zařazují i nadstandardní aktivity (plavání, sportovní příprava...)
- respektují potřeby dětí – (potřeba pohybu, spánku, bezpečí, lásky, úcty)

6. Vzdělávací obsah

Školní vzdělávací program s názvem: „Pojďme spolu“ je rozdělen do čtyř tematických celků. Ty jsou pro snazší orientaci a usnadnění práce učitelkám rozčleněny do několika skupin a podskupin:

6.1. Charakteristika tematických celků

I. HALÓ, UŽ JSEM TADY!

- moji kamarádi
- pravidla
- moje rodina
- lidské tělo

Celek se zaměřuje na odloučení dítěte od rodičů a blízkých. Seznamuje dítě s novým prostředím, dětmi a dospělými. Učí jej zvládnout sebeobsluhu a pomoc kamarádům. Učí jej uvědomit si vlastní identitu, získat sebevědomí a sebedůvěru. Učí dítě vytvářet pravidla pro hru i třídu (domlouvání se, dělat kompromisy, argumentovat, říct ne, ...).

Celek pomáhá řešit rodinné vztahy (pojmenovává jednotlivé členy rodiny – sourozenec, strýc, teta...) a vztahy mezi nejbližšími, mezi lidmi a pohlavími.

Prostřednictvím tohoto celku si dítě osvojuje poznatky o lidském těle, jeho vývoji, posilování zdravých životních návyků a imunity těla.

Kompetence k učení

- ➔ soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- ➔ uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- ➔ poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- ➔ učí se nejen spontánně, ale i vědomě, vyvine úsilí, soustředí se na činnost a záměrně si zapamatuje; při zadané práci dokončí, co započalo; dovede postupovat podle instrukcí a pokynů, je schopno dobrat se k výsledkům
- ➔ odhaduje své síly, učí se hodnotit svoje osobní pokroky i oceňovat výkony druhých
- ➔ učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problému

- ➔ řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- ➔ řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- ➔ užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- ➔ zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti

- ➔ chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit
- ➔ nebojí se chybovat, pokud nachází pozitivní ocenění nejen za úspěch, ale také za snahu

Komunikativní kompetence

- ➔ ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný rozhovor
- ➔ dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady
- ➔ domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- ➔ komunikuje v běžných situacích bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou
- ➔ průběžně rozšiřuje svou slovní zásobu a aktivně ji používá k dokonalejší komunikaci s okolím
- ➔ dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

Sociální a personální kompetence

- ➔ samostatně rozhoduje o svých činnostech; umí si vytvořit svůj názor a vyjádřit jej
- ➔ uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- ➔ dokáže se ve skupině prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy
- ➔ napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- ➔ spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnuté a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- ➔ chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Činnostní a občanské kompetence

- učí se svoje činnosti a hry plánovat a organizovat, řídit a vyhodnocovat
- dokáže rozpoznat a využívat vlastní silné stránky, poznávat svoje slabé stránky
- odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem
- chápe, že se může o tom, co udělá, rozhodovat svobodně, ale že za svá rozhodnutí také odpovídá
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevšímavost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- uvědomění si vlastního těla
- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovedností v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj a užívání všech smyslů
- rozvoj fyzické i psychické zdatnosti
- osvojení si věku přiměřených praktických dovedností
- osvojení si poznatků o těle a jeho zdraví, o pohybových činnostech a jejich kvalitě

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí
- vytváření zdravých životních návyků a postojů jako základů zdravého životního stylu

Vzdělávací nabídka

- činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- zdravotně zaměřené činnosti (vyrovnávací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
- smyslové a psychomotorické hry
- konstruktivní a grafické činnosti
- jednoduché pracovní a sebeobslužné činnosti v oblasti osobní hygieny, stolování, oblékání, úklidu, úpravy prostředí apod.
- činnosti zaměřené k poznávání lidského těla a jeho částí, k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků
- činnosti relaxační a odpočinkové
- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- koordinovat lokomoci a další polohy a pohyby těla, sladit pohyb s rytmem, s hudbou
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s výtvarným materiálem)
- zvládat sebeobsluhu, uplatňovat základní hygienické a zdravotně preventivní návyky
- zvládat jednoduchou obsluhu a pracovní úkony
- pojmenovat části těla, některé orgány (včetně pohlavních), znát jejich funkce, mít povědomí o těle a jeho vývoji (narození, růst, změny)
- mít vědomí o významu péče o čistotu a zdraví, aktivního pohybu a zdravé výživy zacházet s běžnými předměty denní potřeby (hračkami, pomůckami, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji)

Rizika

- denní režim nevyhovující fyziologickým dětským potřebám a zásadám zdravého životního stylu
- nedostatečný respekt k individuálním potřebám dětí
- neznalost zdravotního stavu dítěte
- nedostatek informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí orgánů, o ochraně zdraví
- nevhodné vzory chování dospělých v prostředí mateřské školy

Dítě a jeho psychika

Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových a komunikativních schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnost, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- individuální a skupinové rozhovory
- komentování zážitků a aktivit, vyřizování vzkazů a zpráv
- samostatný slovní projev na určité téma, co dítě vidělo, zažilo
- poslech čtených či vyprávěných příběhů, sledování filmů
- přednes, recitace, dramatizace
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- hry a činnosti zaměřené k poznávání a rozlišování zvuků, užívání gest

Očekávané výstupy

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo a intonaci
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- samostatně vyjadřovat myšlenky, nápady, pocity
- vést rozhovor, domluvit se slovy i gesty, improvizovat
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony
- učit se nová slova a aktivně je používat
- popsat situaci (skutečnou, dle obr.)
- chápat slovní vtip a humor
- sluchově rozlišovat začáteční a koncové hlásky, slabiky, utvořit jednoduchý rým
- poznat a vymyslet jednoduchá synonyma, homonyma a antonyma
- rozlišovat některé obrazné symboly a porozumět jim
- sledovat očima zleva doprava
- poznat některá písmena a číslice a napsané svoje jméno

Rizika

- prostředí komunikačně chudé
- málo příležitosti a motivace k samostatným projevům dítěte
- špatný jazykový vzor
- vytváření komunikativních zábran (donucování k hovoru, nerespektování ostychu vedoucí k úzkosti a strachu dítěte)
- nedostatečná pozornost k rozvoji dovedností předcházejících čtení a psaní

Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace.

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- rozvoj tvořivosti (tvořivého myšlení, řešení problémů, tvořivého sebevyjádření)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

- osvojení si elementárních poznatků o znakových systémech a jejich funkci (abeceda, čísla)
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra, experimenty s materiálem a předměty
- smyslové hry zaměřené na rozvoj cvičení postřehu a vnímání, zrakové a sluchové paměti, koncentrace pozornosti, cvičení různých forem paměti (mechanické a logické, obrazné a pojmové)
- námětové hry a činnosti podporující tvořivost, představivost a fantazii
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy) s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou

Očekávané výstupy

- vědomě využívat všechny smysly, všítat si nového, změněného, chybějícího
- záměrně se soustředit na činnost a udržet pozornost
- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- přemýšlet, vést jednoduché úvahy a vyjádřit své myšlenky, nová řešení
- zaměřovat se na to, co je z poznávacího hlediska důležité (podstatné a společné znaky, podobu/rozdíl, ...)
- postupovat a učit se podle pokynů a instrukcí
- chápat základní číselné a matematické pojmy, elementární matematické souvislosti a podle potřeby je prakticky využívat (uspořádávat, třídit předměty dle pravidla, orientovat se v počtu, více/méně apod.)

Rizika

- nedostatek příležitostí k poznávacím činnostem založeným na vlastní zkušenosti
- převaha předávání hotových poznatků slovním poučováním a vysvětlováním
- omezený prostor pro vyjádření a uplatnění představivosti a iracionálního poznávání
- málo příležitosti a prostoru k experimentaci a exploraci a samostatnému řešení konkrétních poznávacích situací

- nedostatek porozumění a ocenění úspěchu či úsilí
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání sebe sama, rozvoj pozitivních citů ve vztahu k sobě (uvědomění si vlastní identity, získání sebevědomí, sebedůvěry, osobní spokojenosti)
- získání relativní citové samostatnosti
- rozvoj schopnosti sebeovládání
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit
- rozvoj a kultivace mravního i estetického vnímání, cítění a prožívání
- získání schopnosti záměrně řídit svoje chování a ovlivňovat vlastní situaci

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte, zajišťující jeho úspěšnost
- činnosti umožňující samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, citů vytrvalosti a sebeovládání
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, hudební, apod.)
- hry na téma rodiny, přátelství
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy

- odloučit se na určitou dobu od rodičů a blízkých, být aktivní i bez jejich podpory
- uvědomovat si svou samostatnost, zaujímat vlastní názory a postoje a vyjadřovat je
- rozhodovat o svých činnostech
- ve známých opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování

- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- uvědomovat si své možnosti i limity (silné a slabé stránky)
- přijímat pozitivní ocenění i svůj případný neúspěch a vyrovnat se s ním, učit se hodnotě svoje osobní pokroky
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- respektovat předem vyjasněná a pochopená pravidla, přijímat vyjasněné a zdůvodněné povinnosti
- zorganizovat hru
- uvědomovat si a prožívat příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění, strach, smutek, ...), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí, snažit se ovládat afektivní chování (splnění přání, zklidnit se, ...)
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně)

Rizika

- nelaskavé a málo přátelské prostředí, nedostatek lásky a porozumění
- nedostatek možností projevit vlastní city, sdělovat citové dojmy a prožitky a hovořit o nich
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- nevhodné vzory a modely chování /netaktní komunikace, nedostatek sociálního citění, ohleduplnosti a tolerance, necitlivé vztahy a postoje okolí)

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s pravidly chování ve vztahu k druhému
- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem

- posilování prosociálního chování ve vztahu k ostatním lidem (v rodině, v mateřské škole, v dětské herní skupině apod.)
- vytváření prosociálních postojů (rozvoj sociální citlivosti, tolerance, respektu, přizpůsobivosti apod.)
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních a neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i dospělým
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinách (kamarádství, přátelství, vztahy mezi pohlavími, úcta ke stáří apod.)
- činnosti zaměřené na porozumění pravidlům vzájemného soužití a chování, spolupodílení se na jejich tvorbě
- činnosti zaměřené na poznávání sociálního prostředí, v němž dítě žije – rodina (funkce rodiny, členové rodiny a vztahy mezi nimi, život v rodině, rodina ve světě zvířat), mateřská škola (prostředí vztahy mezi dětmi i dospělými, kamarádi)

Očekávané výstupy

- navazovat a vhodně komunikovat s dospělým, kterému je svěřeno do péče
- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- přirozeně a bez zábran komunikovat s druhým dítětem, navazovat a udržovat dětská přátelství
- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná, uvědomovat si svá práva a přiznávat práva druhým, vnímat co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- spolupracovat s ostatními
- dodržovat dohodnutá a pochopená pravidla vzájemného soužití a chování doma, v mateřské škole na veřejnosti, dodržovat herní pravidla
- respektovat potřeby jiného dítěte, dělit se s ním o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělit si úkol s jiným dítětem apod.

Rizika

- nedostatek pozitivních příkladů a vzorů prosociálního chování
- nedostatek porozumění, tolerance a empatie
- příliš ochránářské – či příliš nevšímavé prostředí
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nejednoznačně formulovaná pravidla chování, nedodržování pravidel přijatých
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují
- nedostatečný respekt k vzájemným sympatiím a malá podpora dětských přátelství

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- poznávání pravidel společenského soužití a jejich spoluvytváření v rámci přirozeného sociokulturního prostředí, porozumění základním projevům neverbální komunikace obvyklým v tomto prostředí
- rozvoj schopnosti žít ve společenství ostatních lidí (spolupracovat, spolupodílet se), přináležet k tomuto společenství (ke třídě, k rodině, k ostatním dětem) a vnímat a přijímat základní hodnoty v tomto společenství uznávané
- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách

Vzdělávací nabídka

- běžné každodenní setkávání s pozitivními vzory vztahů a chování
- aktivity vhodné pro přirozenou adaptaci dítěte v prostředí mateřské školy
- spoluvytváření smysluplných pravidel soužití ve třídě
- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí

- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styků (zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravními hodnoty (dobro, zlo, pravda, spravedlnost, upřímnost, otevřenost apod.) v jednání lidí

Očekávané výstupy

- uplatňovat návyky společenského chování ve styku s dospělými i s dětmi (zdravit známé děti i dospělé, rozloučit se, poprosit, poděkovat, vzít si slovo, až když druhý domluví, požádat o pomoc, vyslechnout sdělení, uposlechnout pokyn apod.)
- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- adaptovat se na život ve škole, aktivně zvládat požadavky plynoucí z prostředí školy i jeho běžných proměn (vnímat základní pravidla jednání ve skupině, podílet se na nich a řídit se jimi, podřídit se rozhodnutí skupiny, přizpůsobit se společnému programu, spolupracovat, přijímat autoritu) a spoluvytvářet v tomto společenství prostředí pohody
- vyjednávat s dětmi i dospělými ve svém okolí, domluvit se na společném řešení (v jednoduchých situacích samostatně, jinak s pomocí)
- zacházet šetrně s vlastními i cizími pomůckami, hračkami, věcmi denní potřeby, s knížkami, s penězi apod.
- vyjadřovat své představy pomocí různých dovedností a technik (pohybové, hudební, výtvarné, apod.)

Rizika

- přítomnost nevhodných, podbízivých a nevkusných podnětů a nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- příliš mnoho nefunkčních pravidel ve skupině, děti se nepodílejí na jejich vytváření, ne všichni je dodržují (např. někteří dospělí)
- zvýhodňování a znevýhodňování, ironizování některých dětí ve skupině

- potlačování autonomního chování dítěte v zájmu zkratkovitého dosažení vnější disciplíny a poslušnosti

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, lidmi, společností

Vzdělávací nabídka

- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuze nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

Očekávané výstupy

- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti

Rizika

- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná nabídka činností, málo podnětné a obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, s nadbytkem hraček a věcí
- nevhodný výběr témat
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejno s k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)

II. MOJE RADOSTNÉ PUTOVÁNÍ

- pohádky
- zvyky a tradice
- slavnosti
- sporty

Účelem tohoto celku je seznamovat a rozšiřovat aktivní zásobu pohádek, písní a dramatizací.

Seznamovat dítě s tradicemi a zvyky prostřednictvím praktických činností u nás i ve světě, zabývat se hodnotami lidských vztahů, učit se spolupracovat při činnostech a kolektivní hře. V průběhu celého školního roku nabízíme dětem a jejich rodinám velké množství činností podporující kvalitu rodinných vztahů a sbližování rodiny a MŠ. V podzimní části roku pořádáme podzimní hrátky na zahradě, uspávání zahrady a opékání. V zimním čase nás čeká Mikulášská pohádka, vánoční besídka, nadílka pod stromečkem a výstava výtvarných prací. Na jaře se děti mohou těšit na karnevalové soutěžení, velikonoční tvoření, jarní probouzení zahrady a opékání. Nezbytnou součástí blížícího se konce školního roku je také příprava besídky pro maminky, oslava Dne dětí formou soutěživého dopoledne, oslava Dne otců a slavnostní rozloučení s předškoláky s galerií na plotě.

Učí děti rozdílu mezi jednotlivými svátky v různých zemích.

Dále se celek zaměřuje, jak děti získat k radostnému pohybu, probudit v nich zájem o sporty, fair play, ...

Kompetence k učení

- ➔ uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- ➔ učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

- ➔ řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- ➔ řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost

- ➔ užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- ➔ zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- ➔ chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

- ➔ rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný rozhovor
- ➔ dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady
- ➔ domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- ➔ ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- ➔ dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

Sociální a personální kompetence

- ➔ uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- ➔ projevuje dětským způsobem citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost
- ➔ napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- ➔ spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnuté a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- ➔ chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Činností a občanské kompetence

- ➔ učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- ➔ odhaduje rizika svých nápadů, jde za svým záměrem, ale také dokáže měnit cesty a přizpůsobovat se daným okolnostem

- ➔ chápe, že se může o tom, co dělá, rozhodovat svobodně, ale že za své rozhodnutí také odpovídá
- ➔ má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práci i úsilí druhých
- ➔ má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat
- ➔ uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj pohybových schopností a zdokonalování dovednosti v oblasti hrubé i jemné motoriky (koordinace a rozsahu pohybu, dýchání, koordinace ruky a oka apod.), ovládnutí pohybového aparátu a tělesných funkcí
- rozvoj fyzické zdatnosti i psychické zdatnosti

Vzdělávací nabídka

- lokomoční pohybové činnosti (chůze, běh, skoky a poskoky, lezení), nelokomoční pohybové činnosti (změny poloh a pohybů těla na místě) a jiné činnosti (základní gymnastika, turistika, sezonní činnosti, míčové hry apod.)
 - zdravotně zaměřené činnosti (vyrovňovací, protahovací, uvolňovací, dechová, relaxační cvičení)
 - konstruktivní a grafické činnosti
 - hudební a hudebně pohybové hry a činnosti
- Příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách a pohybových činnostech)

Očekávané výstupy

- zachovávat správné držení těla
- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, používat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku
- vědomě napodobovat jednoduchý pohyb podle vzoru a přizpůsobit jej podle pokynů
- ovládat dechové svalstvo, sladit pohyb se zpěvem, rytmem
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku /zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, s náčiním, grafickým a výtvarným materiálem, s hudebními nástroji)
- znát základní pojmy ve spojení s pohybem a sportem
- mít povědomí o významu pohybu a sportu pro zdraví

Rizika

- omezování samostatností dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nerespektování rozdílných tělesných a smyslových předpokladů a pohybových možností jednotlivých dětí
- omezování spontánních pohybových aktivit, nepravidelná, málo rozmanitá či jednotvárná nabídka pohybových možností
- absence či nedostatek řízených pohybových aktivit vedoucích k osvojení nových pohybových dovedností
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení či vybavení při pohybových činnostech

Dítě a jeho psychika

➤ **Jazyk a řeč**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)

- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarní, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společná diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel gest
- prohlížení a „čtení“ knížek
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- porozumět slyšenému (zachytit hlavní myšlenku příběhu, sledovat děj a zopakovat jej ve správných větách)
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- učit se z paměti krátké texty (reprodukovat říkanky, písničky, pohádky, zvládnout jednoduchou dramatickou úlohu apod.)
- sledovat a vyprávět příběh, pohádku
- popsat situaci (skutečnou, dle obrázku)
- chápat slovní vtip a humor

- projevovat zájem o knížky, soustředěně poslouchat četbu, hudbu, sledovat divadlo, film, užívat telefon

Rizika

- špatný jazykový vzor
- omezený přístup ke knížkám

➤ **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj, zpřesňování a kultivace smyslového vnímání, přechod od konkrétně názorného myšlení k myšlení slovně-logickému (pojmovému), rozvoj paměti a pozornosti, přechod od bezděčných forem těchto funkcí k úmyslným, rozvoj a kultivace představivosti a fantazie
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka

- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti podporující tvořivost, představivost a fantazii (kognitivní, imaginativní, výtvarné, konstruktivní, hudební, taneční či dramatické aktivity)
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médii apod.)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci

Očekávané výstupy

- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- řešit problému, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“
- učit se nazpaměť krátké texty, vědomě si je zapamatovat a vybavit
- vyjadřovat svou představivost a fantazii v tvořivých činnostech (konstruktivních, výtvarných, hudebních, pohybových či dramatických) i ve slovních výpovědích

Rizika

- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj schopnosti citové vztahy vytvářet, rozvíjet je a city plně prožívat
- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- činnosti nejrůznějšího zaměření vyžadující (umožňující) samostatné vystupování, vyjadřování, obhajování vlastních názorů, rozhodování a sebehodnocení
- příležitosti a hry pro rozvoj vůle, vytrvalosti a sebeovládání
- cvičení organizačních dovedností
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- sledování pohádek a příběhů obohacujících citový život dítěte

- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, hněv, pláč, zloba, údiv, vážnost apod.)

Očekávané výstupy

- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného, přírodních i kulturních krás
- zorganizovat hru, vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- uvědomovat si příjemné a nepříjemné citové prožitky (lásku, soucítění radost, spokojenost i strach, smutek, odmítání), rozlišovat citové projevy v důvěrném (rodinném) a cizím prostředí
- prožívat a dětským způsobem projevovat, co cítí (soucit, radost, náklonnost), snažit se ovládat své afektivní chování (odložit splnění svých osobních přání, zklidnit se, tlumit vztek, zlost, agresivitu apod.)
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika

- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- spěch a nervozita, omezování možností dítěte dokončovat činnost v individuálním tempu, nevhodné zásahy a přerušování činností dětí dospělými
- málo podnětů a aktivit podporujících estetické vnímání, cítění, prožívání a vyjadřování

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým

- společenské a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinách
- společná setkávání, povídání, sdílení a aktivní naslouchání druhému
- četba, vyprávění a poslech pohádek a příběhů s etickým obsahem a poučením

Očekávané výstupy

- porozumět běžným projevům vyjádření emocí a nálad
- spolupracovat s ostatními

Rizika

- nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- časté organizování soutěživých činností a podporování nezdravé soutěživosti
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v MŠ realizují
- soustředění pozornosti pouze na verbální formy komunikace

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj základních kulturně společenských postojů, návyků a dovedností dítěte, rozvoj schopnosti projevat se autenticky, chovat se autonomně, prosociálně a aktivně se přizpůsobovat společenskému prostředí a zvládat jeho změny
- vytvoření povědomí o mezilidských morálních hodnotách
- rozvoj společenského a estetického vkusu

Vzdělávací nabídka

- různorodé společné hry a skupinové aktivity (námětové hry, dramatizace, konstruktivní a výtvarné projekty apod.) umožňující dětem spolupodílet se na jejich průběhu i výsledcích
- přípravy a realizace společných zábav a slavností (oslavy výročí, slavností v rámci zvyků a tradic, sportovní akce, kulturní programy apod.)
- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a tříbení vkusu
- aktivity přibližující dítěti pravidla vzájemného styku /zdvořilost, ohleduplnost, tolerance, spolupráce) a mravní hodnoty (dobro, zlo, spravedlnost, pravda, upřímnost, otevřenost apod.)
- aktivity přibližující dítěti svět kultury a umění a umožňující mu poznat rozmanitost kultur (výtvarné, hudební a dramatické činnosti, sportovní aktivity, zábavy) účast děti na kulturních akcích, návštěvy výstav, divadelních a filmových představení, využívání příležitostí seznamujících dítě přirozeným způsobem s různými tradicemi a zvyky běžnými v jeho kulturním prostředí apod.)

Očekávané výstupy

- porozumět běžným neverbálním projevům citových prožitků a nálad druhých
- utvořit si základní dětskou představu o pravidlech chování a společenských normách, co je v souladu s nimi a co proti nim a ve vývojově odpovídajících situacích se podle této představy chovat (doma, v MŠ i na veřejnosti)
- dodržovat pravidla her a jiných činností, jednat spravedlivě, hrát férově
- vnímat umělecké a kulturní podněty, pozorně poslouchat, sledovat se zájmem literární, dramatické či hudební představení a hodnotit svoje zážitky (říci, co bylo zajímavé, co je zaujalo)
- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin apod.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- nedostatek příležitostí k nápravě jednání, které bylo proti pravidlům
- nevšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- vytváření elementárního povědomí o širším kulturním prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách

Vzdělávací nabídka

- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších medií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)

Očekávané výstupy

- mít povědomí o širším společenském a kulturním prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

Rizika

- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí

- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

III. PUTOVÁNÍ PŘÍRODOU

- roční období
- moje první rostliny a zvířata
- od pramínku k moři
- vesmír
- chráním přírodu kolem sebe

Celek se zaměřuje na poznávání přírodních jevů a dějů (ročních období, změny v přírodě, počasí...). Zaměřuje se na rozpoznávání živé a neživé přírody.

Seznamuje děti s koloběhem vody na Zemi (odkud se bere, kam mizí...).

Děti si pomocí tohoto celku osvojuje poznatky a znalosti o vesmíru a planetě Zemi.

Celek děti učí chápat, že to, jak se chovají k přírodě, ovlivňuje je samotné i jejich okolí.

Kompetence k učení

- ➔ soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- ➔ uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- ➔ má elementární poznatky o světě lidí a přírody, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- ➔ klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí
- ➔ učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem
- řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

- rozumí slyšenému a vede smysluplný dialog
- domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)

Sociální a personální kompetence

- uvědomuje si, že za sebe i své jednání odpovídá a nese důsledky
- spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim

Činností a občanské kompetence

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- zajímá se o druhé, i o to, co se kolem děje; je otevřený aktuálnímu dění
- chápe, že zájem o to, co se kolem děje, činnost, pracovitost a podnikavost jsou přínosem a že naopak lhostejnost, nevládnost, pohodlnost a nízká aktivita mají svoje nepříznivé důsledky
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka

- konstruktivní a grafické činnosti
- činnosti relaxační a odpočinkové, zajišťující zdravou atmosféru a pohodu prostředí

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- vnímat a rozlišovat pomocí všech smyslů (sluchově rozlišovat zvuky a tóny, zrakově rozlišovat tvary předmětů a jiné specifické znaky, rozlišovat vůně, chutě, vnímat hmatem apod.)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)

- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a náradím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika

- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- dlouhodobé statické zatěžování bez pohybu, uplatňování nevhodných cviků a činností, nevhodné oblečení při pohybových činnostech

Dítě a jeho psychika

➤ Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- samostatný slovní projev na určité téma

- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek

Očekávané výstupy

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči
- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci

Rizika

- málo příležitostí k samostatným řečovým projevům dítěte (spontánním i řízeným) a slabá motivace k nim
- špatný jazykový vzor

➤ **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**

Dílčí vzdělávací cíle

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení

- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené na vytváření (chápání) pojmů a osvojování poznatků (vysvětlování, objasňování, odpovědi na otázky, práce s knihou, s obrazovým materiálem, s médií apod.)
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- hry a praktické úkony procvičující orientaci v prostoru i v rovině
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci
- činnosti zasvěcující dítě do časových pojmů a vztahů souvisejících s denním řádem, běžnými proměnami a vývojem a přibližující dítěti přirozené časové i logické posloupnosti dějů, příběhů, událostí apod.

Očekávané výstupy

- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvídat se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer,

jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase

- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

Rizika

- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- převažující důraz na pamětní učení a mechanickou reprodukci, málo názornosti i prostoru pro rozvoj fantazie
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní

Očekávané výstupy

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru
- být citlivé ve vztahu k živým bytostem, k přírodě i k věcem
- těšit se z hezkých a příjemných zážitků, z přírodních i kulturních krás i setkávání se s uměním
- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika

- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností

Vzdělávací nabídka

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinkách

Očekávané výstupy

- spolupracovat s ostatními

Rizika

- nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Vzdělávací nabídka

- tvůrčí činnosti slovesné, literární, dramatické, výtvarné, hudební, hudebně pohybové, dramatické apod. podněcující tvořivost a nápaditost dítěte, estetické vnímání i vyjadřování a třibení vkusu
- setkávání se s literárním, dramatickým, výtvarným a hudebním uměním mimo mateřskou školu, návštěvy kulturních a uměleckých míst a akcí zajímavých pro předškolní dítě

Očekávané výstupy

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)

- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika

- nevšimavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- nedostatek příležitostí k rozvoji uměleckých dovedností dítěte a k vytváření jeho estetického vztahu k prostředí, ke kultuře a umění

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- pochopení, že změny způsobené lidskou činností mohou prostředí chránit a zlepšovat, ale také poškozovat a ničit
- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společností, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- přirozené i zprostředkované poznávání přírodního okolí, sledování rozmanitostí a změn v přírodě (živá i neživá příroda, přírodní jevy a děje, rostliny, živočichové, krajina a její ráz, podnebí, počasí, ovzduší, roční období)
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)
- pozorování životních podmínek a stavu životního prostředí, poznávání ekosystémů (les, louka, rybník apod.)
- ekologicky motivované herní aktivity (eko-hry)
- smysluplné činnosti přispívající k péči o životní prostředí a okolní krajinu, pracovní činnosti, pěstitelské a chovatelské činnosti, činnosti zaměřené k péči o školní prostředí, školní zahradu a blízké okolí

Očekávané výstupy

- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte
- vnímat, že svět má svůj řád, že je rozmanitý a pozoruhodný, nekonečně pestrý a různorodý – jak svět přírody, tak i svět lidí (mít elementární povědomí o existenci různých národů a kultur, různých zemích, o planetě Zemi, vesmíru apod.)

- všimát si změn a dění v nejbližším okolí
- porozumět, že změny jsou přirozené a samozřejmé (všechno kolem se mění, vyvíjí, pohybuje a proměňuje) a že s těmito změnami je třeba v životě počítat, přizpůsobovat se běžně proměnlivým okolnostem doma i v mateřské škole
- mít povědomí o významu životního prostředí (přírody i společnosti) pro člověka, uvědomovat si, že způsobem, jakým se dítě i ostatní v jeho okolí chovají, ovlivňují vlastní zdraví i životní prostředí
- rozlišovat aktivity, které mohou zdraví okolního prostředí podporovat a které je mohou poškozovat, všimát si nepořádků a škod, upozornit na ně
- pomáhat pečovat o okolní životní prostředí (dbát o pořádek a čistotu, nakládat vhodným způsobem s odpady, starat se o rostliny, spoluvytvářet pohodu prostředí, chránit přírodu v okolí, živé tvory apod.)

Rizika

- nedostatek příležitostí vidět a vnímat svět v jeho pestrosti a změně, v jeho dění a řádu
- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků
- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedodržování pravidel péče o zdravé prostředí v provozu mateřské školy
- špatný příklad dospělých (chování ohrožující životní prostředí, neekologické postoje, xenofobní chování, lhostejnost k problémům kolem sebe a neochota podílet se na jejich řešení)

- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

IV. PUTOVÁNÍ SVĚTEM

- Co kdo dělá? (povolání)
- každý je jiný
- od města k vesnici
- doprava
- dávám na sebe pozor (patologické jevy)

Tento celek se zaměřuje na seznamování dítěte s životními rolemi, povoláními, pracovními úkony, pomůckami a stroji. Učí děti tolerovat a rozumět rozdílům mezi lidmi, ale zároveň chápat, že všichni lidé mají stejná práva.

Celek seznamuje děti s různým prostředím (město, statek, vesnice...). Dítě zde poznává výhody a nebezpečí dopravních prostředků. Seznamuje se s pravidly provozu a jeho značením.

Celek dítě učí rozpoznat a vyhnout se situacím, které jsou pro něj nebezpečné (sladkosti od cizích, hlazení cizích psů, injekční stříkačky na hřištích...)

Kompetence k učení

- ➔ soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů
- ➔ uplatňuje získanou zkušenost v praktických situacích a v dalším učení
- ➔ má elementární poznatky o světě lidí, kultury a techniky, který dítě obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije
- ➔ poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo
- ➔ učí se s chutí, pokud se mu dostává uznání a ocenění

Kompetence k řešení problémů

- ➔ všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí; přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něj pozitivní odezva na aktivní zájem

- ➔ řeší problémy, na které stačí; známé a opakující se situace se snaží řešit samostatně (na základě nápodoby či opakování), náročnější s oporou a pomocí dospělého
- ➔ řeší problémy na základě bezprostřední zkušenosti; postupuje cestou pokusu a omylu, zkouší, experimentuje; spontánně vymýšlí nová řešení problémů a situací; hledá různé možnosti a varianty (má vlastní, originální nápady); využívá při tom dosavadní zkušenosti, fantazii a představivost
- ➔ užívá při řešení myšlenkových i praktických problémů logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích
- ➔ zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti
- ➔ rozlišuje řešení, která jsou funkční (vedoucí k cíli), a řešení, která funkční nejsou; dokáže mezi nimi volit
- ➔ chápe, že vyhýbat se řešení problémů nevede k cíli, ale že jejich včasné a uvážlivé řešení je naopak výhodou; uvědomuje si, že svou aktivitou a iniciativou může situaci ovlivnit

Komunikativní kompetence

- ➔ rozumí slyšenému a vede smysluplný dialog
- ➔ domlouvá se gesty i slovy, rozlišuje některé symboly, rozumí jejich významu i funkci
- ➔ ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní
- ➔ dovede využít informativní a komunikativní prostředky, se kterými se běžně setkává (knížky, encyklopedie, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.)
- ➔ ví, že se lidé dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit; má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku

Sociální a personální kompetence

- ➔ uvědomuje si, že za své jednání odpovídá a nese důsledky
- ➔ napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí
- ➔ spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobuje se jim
- ➔ chová se při setkání s neznámými lidmi či v neznámých situacích obezřetně; nevhodné chování i komunikaci, která je mu nepříjemná, umí odmítnout

- je schopno chápat, že lidé jsou různí, a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečnostem
- chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování

Činnostní a občanské kompetence

- učí se svoje činnosti a hry plánovat, organizovat, řídit a vyhodnocovat
- má smysl pro povinnost ve hře, práci i učení; k úkolům a povinnostem přistupuje odpovědně; váží si práce i úsilí druhých
- uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu
- ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit
- dbá na osobní zdraví a bezpečí svoje i druhých, chová se odpovědně s ohledem na zdravé a bezpečné okolní prostředí

Dítě a jeho tělo

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si poznatků a dovedností důležitých k podpoře zdraví, bezpečí, osobní pohody i pohody prostředí

Vzdělávací nabídka

- manipulační činnosti a jednoduché úkony s předměty, pomůckami, nástroji, náčiním, materiálem; činnosti seznamující děti s věcmi, které je obklopují, a jejich praktickým používáním
- konstruktivní a grafické činnosti
- příležitosti a činnosti směřující k ochraně zdraví, osobního bezpečí a vytváření zdravých životních návyků

- příležitosti a činnosti směřující k prevenci úrazů (hrozících při hrách, pohybových činnostech a dopravních situacích, při setkávání s cizími lidmi), k prevenci nemoci, nezdravých návyků a závislostí

Očekávané výstupy

- zvládat základní pohybové dovednosti a prostorovou orientaci, běžné způsoby pohybu v různém prostředí (zvládat překážky, házet a chytat míč, užívat různé náčiní, pohybovat se ve skupině dětí, pohybovat se na sněhu, ledu, ve vodě, v písku)
- ovládat koordinaci ruky a oka, zvládat jemnou motoriku (zacházet s předměty denní potřeby, s drobnými pomůckami, s nástroji, náčiním a materiálem, zacházet s grafickým a výtvarným materiálem, např. s tužkami, barvami, nůžkami, papírem, modelovací hmotou, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji apod.)
- rozlišovat, co prospívá zdraví a co mu škodí; chovat se tak, aby v situacích pro dítě běžných a jemu známých neohrožovalo zdraví, bezpečí a pohodu svou ani druhých
- mít povědomí o některých způsobech ochrany osobního zdraví a bezpečí a o tom, kde v případě potřeby hledat pomoc (kam se obrátit, koho přivolat, jakým způsobem apod.)
- zacházet s běžnými předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami, drobnými nástroji, sportovním náčiním a nářadím, výtvarnými pomůckami a materiály, jednoduchými hudebními nástroji, běžnými pracovními pomůckami

Rizika

- omezování samostatnosti dítěte při pohybových činnostech, málo příležitostí k pracovním úkonům
- nevhodné prostory pro pohybové činnosti a nevhodná organizace z hlediska bezpečnosti dětí
- nedostatek či zkreslení elementárních informací o lidském těle, o jeho růstu a vývoji, o funkcích některých částí a orgánů, o zdraví i možnostech jeho ohrožení, způsobech ochrany zdraví a bezpečí

Dítě a jeho psychika

➤ Jazyk a řeč

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnosti, vytváření pojmů, mluvního projevu, vyjadřování)
- rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních) a kultivovaného projevu
- osvojení si některých poznatků a dovedností, které předcházejí čtení i psaní, rozvoj zájmu o psanou podobu jazyka i další formy sdělení verbální i neverbální (výtvarné, hudební, pohybové, dramatické)

Vzdělávací nabídka

- artikulační, řečové, sluchové a rytmické hry, hry se slovy, slovní hádanky, vokální činnosti
- společné diskuse, rozhovory, individuální a skupinová konverzace (vyprávění zážitků, příběhů, vyprávění podle skutečnosti i podle obrazového materiálu, podle vlastní fantazie, sdělování slyšeného druhým apod.)
- samostatný slovní projev na určité téma
- poslech čtených či vyprávěných pohádek a příběhů, sledování filmových a divadelních pohádek a příběhů
- vyprávění toho, co dítě slyšelo nebo co zhlédlo
- přednes, recitace, dramatizace, zpěv
- grafické napodobování symbolů, tvarů, čísel, písmen
- prohlížení a „čtení“ knížek
- činnosti a příležitosti seznamující děti s různými sdělovacími prostředky (noviny, časopisy, knihy, audiovizuální technika)

Očekávané výstupy

- správně vyslovovat, ovládat dech, tempo i intonaci řeči

- pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vyjadřovat samostatně a smysluplně myšlenky, nápady, pocity, mínění a úsudky ve vhodně zformulovaných větách
- formulovat otázky, odpovídat, hodnotit slovní výkony, slovně reagovat
- učit se nová slova a aktivně je používat (ptát se na slova, kterým nerozumí)
- popsat situaci (skutečnou, podle obrázku)
- rozlišovat některé obrazné symboly (piktogramy, orientační a dopravní značky, označení nebezpečí apod.) a porozumět jejich významu i jejich komunikativní funkci

Rizika

- prostředí komunikačně chudé, omezující běžnou komunikaci mezi dětmi i s dospělými
- časově a obsahově nepřiměřené využívání audiovizuální, popř. počítačové techniky, nabídka nevhodných programů (nevhodná volba či časté a dlouhodobé sledování pořadů televize, videa apod.)

➤ **Poznávací schopnosti a funkce, představivost a fantazie, myšlenkové operace**

Dílčí vzdělávací cíle

- posilování přirozených poznávacích citů (zvědavosti, zájmu, radosti z objevování apod.)
- vytváření pozitivního vztahu k intelektuálním činnostem a k učení, podpora a rozvoj zájmu o učení
- vytváření základů pro práci s informacemi

Vzdělávací nabídka

- přímé pozorování přírodních, kulturních i technických objektů i jevů v okolí dítěte, rozhovor o výsledku pozorování
- záměrné pozorování běžných objektů a předmětů, určování a pojmenovávání jejich vlastností (velikost, barva, tvar, materiál, dotek, chuť, vůně, zvuky), jejich charakteristických znaků a funkcí

- motivovaná manipulace s předměty, zkoumání jejich vlastností
- konkrétní operace s materiálem (třídění, přiřazování, uspořádání, odhad, porovnávání apod.)
- spontánní hra, volné hry a experimenty s materiálem a předměty
- námětové hry a činnosti
- řešení myšlenkových i praktických problémů, hledání různých možností a variant
- činnosti zaměřené na poznávání jednoduchých obrazně znakových systémů (písmena, číslice, piktogramy, značky, symboly, obrazce)
- činnosti zaměřené na seznamování se s elementárními číselnými a matematickými pojmy a jejich symbolikou (číselná řada, číslice, základní geometrické tvary, množství apod.) a jejich smysluplnou praktickou aplikaci

Očekávané výstupy

- poznat a pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
- vnímat, že je zajímavé dozvědět se nové věci, využívat zkušenosti k učení
- chápat prostorové pojmy (vpravo, vlevo, dole, nahoře, uprostřed, za, pod, nad, u, vedle, mezi apod.), elementární časové pojmy (teď, dnes, včera, zítra, ráno, večer, jaro, léto, podzim, zima, rok), orientovat se v prostoru i v rovině, částečně se orientovat v čase
- řešit problémy, úkoly a situace, myslet kreativně, předkládat „nápady“

Rizika

- příliš racionální, hotový a uzavřený výklad světa
- zahlcování podněty a informacemi bez rozvíjení schopnosti s nimi samostatně pracovat
- nedostatek času a prostředků pro spontánní hru, k jejímu rozvinutí a dokončení

➤ **Sebepojetí, city, vůle**

Dílčí vzdělávací cíle

- rozvoj poznatků, schopností a dovedností umožňujících pocity, získané dojmy a prožitky vyjádřit

Vzdělávací nabídka

- spontánní hra
- činnosti zajišťující spokojenost a radost, činnosti vyvolávající veselí a pohodu
- činnosti přiměřené silám a schopnostem dítěte a úkoly s viditelným cílem a výsledkem, v nichž může být dítě úspěšné
- estetické a tvůrčí aktivity (slovesné, výtvarné, dramatické, literární, hudební, pohybové a další)
- výlety do okolí (do přírody, návštěvy dětských kulturních akcí apod.)
- činnosti zaměřené k poznávání různých lidských vlastností; záměrné pozorování, čím se lidé mezi sebou liší (fyzické i psychické vlastnosti, dovednosti, schopnosti, city, vlastnosti dané pohlavními rozdíly, věkem, zeměpisným místem narození, jazykem) a v čem jsou si podobní
- dramatické činnosti (předvádění a napodobování různých typů chování člověka v různých situacích), mimické vyjadřování nálad (úsměv, pláč, hněv, zloba, údiv, vážnost apod.)
- činnosti vedoucí dítě k identifikaci sebe sama a k odlišení od ostatních

Očekávané výstupy

- ve známých a opakujících se situacích a v situacích, kterým rozumí, ovládat svoje city a přizpůsobovat jim své chování
- vyjadřovat souhlas i nesouhlas, říci „ne“ v situacích, které to vyžadují (v ohrožujících, nebezpečných či neznámých situacích), odmítnout se podílet na nedovolených či zakázaných činnostech apod.
- prožívat radost ze zvládnutého a poznaného
- vyvíjet volní úsilí, soustředit se na činnost a její dokončení
- zorganizovat hru

- zachycovat a vyjadřovat své prožitky (slovně, výtvarně, pomocí hudby, hudebně pohybovou či dramatickou improvizací apod.)

Rizika

- nepřiměřené nároky na dítě, časté negativní hodnocení, kdy dítě opakovaně prožívá pocit selhání
- nedostatečné uznání a oceňování úsilí či úspěchu dítěte
- jednání, které dítě pociťuje jako křivdu a vnímá jako násilí
- stresy a napětí, nejistota, nedostatek ochrany a osobního soukromí

Dítě a ten druhý

Dílčí vzdělávací cíle

- osvojení si elementárních poznatků, schopností a dovedností důležitých pro navazování a rozvíjení vztahů dítěte k druhým lidem
- rozvoj interaktivních a komunikativních dovedností verbálních i neverbálních
- rozvoj kooperativních dovedností
- ochrana osobního soukromí a bezpečí ve vztazích s druhými dětmi i dospělými

Vzdělávací nabídka

- běžné verbální i neverbální komunikační aktivity dítěte s druhým dítětem i s dospělým
- sociální a interaktivní hry, hraní rolí, dramatické činnosti, hudební a hudebně pohybové hry, výtvarné hry a etudy
- kooperativní činnosti ve dvojicích, ve skupinách
- hry, přirozené i modelové situace, při nichž se dítě učí přijímat a respektovat druhého
- hry a činnosti, které vedou děti k ohleduplnosti k druhému, k ochotě rozdělit se s ním, půjčit hračku, střídat se, pomoci mu, ke schopnosti vyřešit vzájemný spor apod.
- hry a situace, kde se dítě učí chránit soukromí a bezpečí své i druhých

Očekávané výstupy

- odmítnout komunikaci, která je mu nepříjemná
- uvědomovat si svá práva ve vztahu k druhému, přiznávat stejná práva druhým a respektovat je
- chápat, že všichni lidé (děti) mají stejnou hodnotu, přestože je každý jiný (jinak vypadá, jinak se chová, něco jiného umí či neumí apod.), že osobní, resp. osobnostní odlišnosti jsou přirozené
- uplatňovat své individuální potřeby, přání a práva s ohledem na druhého (obhajovat svůj postoj nebo názor, respektovat jiný postoj či názor), přijímat a uzavírat kompromisy, řešit konflikt dohodou
- spolupracovat s ostatními
- vnímat, co si druhý přeje či potřebuje, vycházet mu vstříc (chovat se citlivě a ohleduplně k slabšímu či postiženému dítěti, mít ohled na druhého a soucítit s ním, nabídnout mu pomoc apod.)
- bránit se projevům násilí jiného dítěte, ubližování, ponižování apod.
- chovat se obezřetně při setkání s neznámými dětmi, staršími i dospělými jedinci, v případě potřeby požádat druhého o pomoc (pro sebe i pro jiné dítě)

Rizika

- nedostatečně psychosociálně „bezpečné“ prostředí, neautentické, s nedostatkem porozumění a tolerance
- autoritativní vedení, direktivní zacházení s dítětem
- manipulace dítěte tzv. pozitivními prostředky (citovými prostředky, chválením bez opodstatnění)
- nedůstojné jednání, zesměšňování, ponižování
- prostředí, které nabízí málo možností ke spolupráci a komunikaci s druhým
- nemožnost spolupodílet se na volbě činností a témat, které se v mateřské škole realizují

Dítě a společnost

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování se světem lidí, kultury a umění, osvojení si základních poznatků o prostředí, v němž dítě žije
- vytváření povědomí o existenci ostatních kultur a národností
- vytvoření základů aktivních postojů ke světu, k životu, pozitivních vztahů ke kultuře a umění, rozvoj dovedností umožňujících tyto vztahy a postoje vyjadřovat a projevovat

Vzdělávací nabídka

- hry zaměřené k poznávání a rozlišování různých společenských rolí (dítě, dospělý, rodič, učitelka, žák, role dané pohlavím, profesní role, herní role) a osvojování si rolí, do nichž se dítě přirozeně dostává
- hry a praktické činnosti uvádějící dítě do světa lidí, jejich občanského života a práce (využívání praktických ukázek z okolí dítěte, tematické hry seznamující dítě s různými druhy zaměstnání, řemesel a povolání, s různými pracovními činnostmi a pracovními předměty, praktická manipulace s některými pomůckami a nástroji, provádění jednoduchých pracovních úkonů a činností apod.)

Očekávané výstupy

- pochopit, že každý má ve společenství (v rodině, ve třídě, v herní skupině) svou roli, podle které je třeba se chovat
- začlenit se do třídy a zařadit se mezi své vrstevníky, respektovat jejich rozdílné vlastnosti, schopnosti a dovednosti
- chovat se zdvořile, přistupovat k druhým lidem, k dospělým i k dětem, bez předsudků, s úctou k jejich osobě, vážit si jejich práce a úsilí
- uvědomovat si, že ne všichni lidé respektují pravidla chování, že se mohou chovat neočekávaně, proti pravidlům, a tím ohrožovat pohodu i bezpečí druhých; odmítat společensky nežádoucí chování (např. lež, nespravedlnost, ubližování, lhostejnost či agresivitu), chránit se před ním a v rámci svých možností se bránit jeho důsledkům (vyhýbat se komunikaci s lidmi, kteří se takto chovají)

- zachycovat skutečnosti ze svého okolí a vyjadřovat své představy pomocí různých výtvarných dovedností a technik (kreslit, používat barvy, modelovat, konstruovat, tvořit z papíru, tvořit a vyrábět z různých jiných materiálů, z přírodnin aj.)
- vyjadřovat se prostřednictvím hudebních a hudebně pohybových činností, zvládat základní hudební dovednosti vokální i instrumentální (zaspívat píseň, zacházet s jednoduchými hudebními nástroji, sledovat a rozlišovat rytmus)

Rizika

- nedostatek estetických a etických podnětů a příležitostí k jejich kultivovanému prožívání a vyjádření
- nevhodný mravní vzor okolí (děti jsou svědky nespravedlivého, nezdvořilého, hrubého, ironického, popř. agresivního chování, netolerantních, necitlivých či nevšímavých postojů apod.) včetně nevhodných vzorů v médiích
- zvýhodňování a znevýhodňování některých dětí ve skupině
- ironizování a znevažování úsilí dítěte
- nevšímavost k nevhodné komunikaci a jednání mezi dětmi, přehlížení nežádoucího chování některých dětí, schematické řešení konfliktů bez zjišťování příčin jejich vzniku
- chybějící informace o tom, jak se chránit před nebezpečím hrozícím od neznámých lidí

Dítě a svět

Dílčí vzdělávací cíle

- seznamování s místem a prostředím, ve kterém dítě žije, a vytváření pozitivního vztahu k němu
- vytváření elementárního povědomí o širším přírodním, kulturním i technickém prostředí, o jejich rozmanitosti, vývoji a neustálých proměnách
- poznávání jiných kultur

- osvojení si poznatků a dovedností potřebných k vykonávání jednoduchých činností v péči o okolí při spoluvytváření zdravého a bezpečného prostředí a k ochraně dítěte před jeho nebezpečnými vlivy
- rozvoj úcty k životu ve všech jeho formách
- rozvoj schopnosti přizpůsobovat se podmínkám vnějšího prostředí i jeho změnám
- vytvoření povědomí o vlastní sounáležitosti se světem, se živou a neživou přírodou, lidmi, společnostmi, planetou Zemí

Vzdělávací nabídka

- přirozené pozorování blízkého prostředí a života v něm, okolní přírody, kulturních i technických objektů, vycházky do okolí, výlety
- aktivity zaměřené k získávání praktické orientace v obci (vycházky do ulic, návštěvy obchodů, návštěvy důležitých institucí, budov a dalších pro dítě významných objektů)
- sledování událostí v obci a účast na akcích, které jsou pro dítě zajímavé
- poučení o možných nebezpečných situacích a dítěti dostupných způsobech, jak se chránit (dopravní situace, manipulace s některými předměty a přístroji, kontakt se zvířaty, léky, jedovaté rostliny, běžné chemické látky, technické přístroje, objekty a jevy, požár, povodeň a jiné nebezpečné situace a další nepříznivé přírodní a povětrnostní jevy), využívání praktických ukázek varujících dítě před nebezpečím
- hry a aktivity na téma dopravy, cvičení bezpečného chování v dopravních situacích, kterých se dítě běžně účastní, praktický nácvik bezpečného chování v některých dalších situacích, které mohou nastat
- praktické užívání technických přístrojů, hraček a dalších předmětů a pomůcek, se kterými se dítě běžně setkává
- práce s literárními texty, s obrazovým materiálem, využívání encyklopedií a dalších médií
- kognitivní činnosti (kladení otázek a hledání odpovědí, diskuse nad problémem, vyprávění, poslech, objevování)
- praktické činnosti, na jejichž základě se dítě seznamuje s různými přírodními i umělými látkami a materiály ve svém okolí a jejichž prostřednictvím získává

zkušenosti s jejich vlastnostmi (praktické pokusy, zkoumání, manipulace s různými materiály a surovinami)

- využívání přirozených podnětů, situací a praktických ukázek v životě a okolí dítěte k seznamování dítěte s elementárními dětsky srozumitelnými reáliemi o naší republice

Očekávané výstupy

- orientovat se bezpečně ve známém prostředí i v životě tohoto prostředí (doma, v budově mateřské školy, v blízkém okolí)
- zvládat běžné činnosti a požadavky kladené na dítě i jednoduché praktické situace, které se doma a v mateřské škole opakují, chovat se přiměřeně a bezpečně doma i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře apod.)
- uvědomovat si nebezpečí, se kterým se může ve svém okolí setkat, a mít povědomí o tom, jak se prakticky chránit (vědět, jak se nebezpečí vyhnout, kam se v případě potřeby obrátit o pomoc)
- osvojovat si elementární poznatky o okolním prostředí, které jsou dítěti blízké, pro ně smysluplné a přínosné, zajímavé a jemu pochopitelné a využitelné pro další učení a životní praxi
- mít povědomí o širším společenském, věcném, přírodním, kulturním i technickém prostředí i jeho dění v rozsahu praktických zkušeností a dostupných praktických ukázek v okolí dítěte

Rizika

- nedostatečné a nepřiměřené informace, nedostatečné, nepravdivé nebo žádné odpovědi na otázky dětí
- jednotvárná, málo rozmanitá nabídka činností, málo podnětné, málo pestré a málo obměňované prostředí nebo prostředí nepřehledné, neupravené, neuspořádané, s nadbytkem hraček a věcí
- výběr a nabídka témat, která jsou životu dítěte příliš vzdálená, pro jeho vnímání a chápání náročná, která přesahují přirozenou zkušenost dítěte a nejsou pro dítě prakticky využitelná
- užívání abstraktních pojmů, předávání „hotových“ poznatků

- převaha zprostředkovaného poznávání světa (obraz, film)
- nedostatek pozornosti prevenci vlivů prostředí, které mohou být pro dítě nezdravé a nebezpečné
- uzavřenost školy a jejího vzdělávacího programu vůči existujícím problémům a aktuálnímu dění

7. Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí mimořádně nadaných

7. 1. Vzdělávání dětí se speciálně vzdělávacími potřebami

Jelikož RVP PV vychází z respektování individuálních potřeb a možností dětí jsou cíle a záměry předškolního vzdělávání pro všechny děti společné. Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je třeba jejich naplňování přizpůsobovat tak, aby maximálně vyhovovalo individuálním potřebám i možnostem. Usilujeme proto o vytvoření optimálních podmínek k rozvoji osobnosti každého dítěte, k učení i ke komunikaci s ostatními a pomoci v dosahování co největší samostatnosti.

Základní povinné podmínky pro předškolní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou stanoveny ve vyhlášce č. 27/2016 Sb. Kromě těchto podmínek pedagogové berou v úvahu specifické podmínky každého konkrétního dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami. Podmínky pro vzdělávání dětí se zdravotním znevýhodněním a zdravotním postižením jsou ve vztahu k druhu a stupni postižení dítěte podrobně rozepsány v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.

Dítětem se speciálními vzdělávacími potřebami je dítě, které k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření.

Pojetí vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními:

- při plánování a realizaci vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními respektujeme odlišnost v individuálních vzdělávacích potřebách a možnostech

- snažíme se maximálně vyžívat vzdělávacího potenciálu každého dítěte s ohledem na jeho individuální možnosti a schopnosti
- při vzdělávání dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami zahrnujeme do svých vzdělávacích strategií podpůrná opatření. Podpůrná opatření prvního stupně stanovuje mateřská škola. Od druhého stupně podpory jsou podpůrná opatření stanovována ŠPZ po projednání se školou a zákonným zástupcem dítěte
- podle ŠVP se uskutečňuje vzdělávání všech dětí mateřské školy. Pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními prvního stupně je ŠVP podkladem pro zpracování plánu pedagogické podpory (PLPP) a pro děti s přiznanými podpůrnými opatřeními od druhého stupně podkladem pro tvorbu individuálního vzdělávacího plánu (IVP). PLPP zpracovává škola samostatně, IVP zpracovává škola na základě doporučení ŠPZ.
- pro úspěšné vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami je nutná volba vhodných (potřebám dětí odpovídajících) vzdělávacích metod a prostředků, které jsou v souladu se stanovenými podpůrnými opatřeními, ale i uplatňování vysoce profesionálních postojů učitelů i ostatních pracovníků, kteří se na péči o dítě a jeho vzdělávání podílejí. Rozvoj osobnosti dítěte s přiznanými podpůrnými opatřeními závisí na citlivosti a přiměřenosti působení okolí mnohem více, než je tomu u dítěte, které není ve svých možnostech primárně omezeno. Proto je nutné vytvořit podmínky pro jejich pozitivní přijetí. K tomu je nutné, mimo jiné, navázat úzkou spoluprací s rodiči všech dětí, citlivě s nimi komunikovat a předávat potřebné informace.

Při vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují učitelky s dalšími odborníky, využívají služby školských poradenských zařízení.

System péče o děti s přiznanými podpůrnými opatřeními v mateřské škole:

Vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami uskutečňujeme formou individuální integrace do běžných tříd. Při diagnostikování speciálních vzdělávacích potřeb spolupracujeme se školskými poradenskými zařízeními a zákonnými zástupci dětí. Naše mateřská škola spolupracuje s pedagogicko - psychologickou poradnou Kohoutova a Voroněžská.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování PLPP

- při zjištění obtíží a speciálních vzdělávacích potřeb dětí informuje učitelka ředitelku školy
- ředitelka školy stanoví učitelku, která je zodpovědná za vytvoření plánu pedagogické podpory dítěte (PLPP). Plán pedagogické podpory vytváří s metodickou podporou ředitelky školy.
- s plánem pedagogické podpory seznámí škola zákonného zástupce dítěte, všechny učitelky a další pracovníky podílející se na provádění tohoto plánu. Seznámení s PLPP jmenovaní potvrdí svým podpisem.
- poskytování podpůrných opatření prvního stupně učitelka ve spolupráci s ostatními pracovníky průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby učitelka plán pedagogické podpory průběžně aktualizuje v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb dítěte. Nejpozději po 4 měsících od zahájení poskytování podpůrných opatření poskytovaných na základě plánu pedagogické podpory učitelka ve spolupráci s ředitelkou školy vyhodnotí, zda podpůrná opatření vedou k naplnění stanovených cílů. Pokud se daná opatření projeví, jako nedostatečná, učitelka či ředitelka školy doporučí zákonnému zástupci dítěte využití poradenské pomoci školského poradenského zařízení.
- pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb dítěte.

Pravidla a průběh tvorby, realizace a vyhodnocování IVP

- v případě, že opatření vyplývající z PLPP dítěte nejsou dostačující, učitelka či ředitelka školy doporučí zákonnému zástupci dítěte návštěvu školského poradenského zařízení
- škola předá PLPP školskému poradenskému zařízení
- pokud školské poradenské zařízení doporučí vzdělávání dítěte dle individuálního vzdělávacího plánu, zákonný zástupce podá žádost o vzdělávání podle individuálního vzdělávacího plánu. Ředitelka školy žádost posoudí a v případě vyhovění žádosti zajistí zpracování IVP.
- za tvorbu IVP, spolupráci se školským poradenským zařízením a spolupráci se zákonnými zástupci je odpovědná učitelka a ředitelka školy. IVP vytváří učitelka

určená ředitelkou školy, podklady kontroluje a konzultuje se školským poradenským zařízením ředitelka školy. IVP vzniká bez zbytečného odkladu, nejpozději do 1 měsíce od obdržení doporučení.

- s IVP jsou seznámeni všichni učitelé a zákonný zástupce dítěte
- zákonný zástupce stvrdí seznámení s IVP podpisem informovaného souhlasu. Ostatní zúčastnění IVP se podepíší.
- poskytování podpůrných opatření učitelka průběžně vyhodnocuje. V případě potřeby za metodické podpory ředitelky školy individuální vzdělávací plán průběžně aktualizuje, v souladu s vývojem speciálních vzdělávacích potřeb dítěte.
- pokud jsou daná opatření dostatečná, pedagogičtí pracovníci nadále pokračují v jejich realizaci a úpravách dle potřeb dítěte.

Podmínky vzdělávání dětí s přiznanými podpůrnými opatřeními:

- uplatňování principu diferenciacce a individualizace vzdělávacího procesu při plánování a organizaci činností, včetně určování obsahu, forem i metod vzdělávání
- realizace všech stanovených podpůrných opatření
- osvojení specifických dovedností v úrovni odpovídající individuálním potřebám a možnostem dítěte zaměřených na samostatnost, sebeobsluhu a základní hygienické návyky v úrovni odpovídající věku dítěte a stupni postižení
- spolupráci se zákonnými zástupci dítěte, školskými poradenskými zařízeními, v případě potřeby spolupráci s odborníky mimo oblast školství
- přítomnost asistenta pedagoga dle stupně přiznaného podpůrného opatření

Metody výuky (pedagogické postupy)

- metody a formy práce, které umožní častější kontrolu a poskytování zpětné vazby dítěti (kooperativní, situační, projektové, prožitkové učení,...)
- důraz na logickou provázanost a smysluplnost vzdělávacího obsah
- respektování pracovního tempa dětí a poskytování dostatečného času k zvládnutí úkolů
- podpora poznávacích procesů dítěte (osvojování učiva, rozvoj myšlení, pozornosti, paměti)

- orientace na rozvíjení informačně receptivních metod zaměřených na rozvoj vnímání, na práci s obrazem
- individualizace vzdělávání (zohledňování individuálních potřeb žáka, respektování pracovních specifik dítěte, doplňující vedení dítěte nebo procvičování, nastavení dílčích cílů tak, aby dítě mohlo prožívat úspěch, opakované vrácení se ke klíčovým pojmům a dovednostem aj.)
- zohledňování sociálního statusu a vztahových sítí dítěte a prostředí, ze kterých dítě přichází do školy
- intervence na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností a kompetencí dítěte.

Organizace výuky

- střídání forem a činností během vzdělávání
- u mladších dětí využívání skupinové vzdělávání
- postupný přechod k systému kooperativního vzdělávání
- v případě doporučení může být pro dítě vložena do vzdělávání relaxační chvilka, krátká přestávka
- možná změna uspořádání třídy se zřetelem k charakteru výuky a potřebám dítěte
- nabídka různých aktivit (ve škole) a podpora rozvoje zájmů dítěte
- organizační podpora mimoškolního vzdělávání, včetně exkurzí a výletů

Hodnocení dítěte

- využívání různých forem hodnocení dítěte
- hodnocení vychází ze zjištěných specifik dítěte (např. neznalost vyučovacího jazyka)
- práce s kritérii hodnocení v závislosti na charakteru problému dítěte, s důrazem na podporu rozvoje dovedností a vědomostí dítěte
- podpora autonomního hodnocení (sebehodnocení)
- z hodnocení jsou zřejmé konkrétní individuálně specifické podoby činnosti vyžadované po dítěti, jsou jasně a srozumitelně formulována hodnotící kritéria
- celkové hodnocení dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami zohledňuje jak omezení dítěte, tak zejména jeho pokroky ve vzdělání.

7. 2. Vzdělávání dětí nadaných

Pravidelným sledováním individuálních vzdělávacích pokroků u dětí je možno odhalit mimořádné schopnosti či mimořádné nadání dětí. I pro nadané děti se nastavuje IVP dle pokynů ŠPZ.

Znaky nadaných dětí

- předčasnost - dítě první kroky ve zvládnání určité oblasti činí dříve, než je běžné u vrstevníků (dříve se naučí mluvit, číst, psát a počítat)
- trvání na vlastním tempu a postupu - učí se rychleji než ostatní děti, potřebují minimální pomoc dospělých, většinou se učí sami
- nezávisle objevují pravidla a nové způsoby řešení, jsou tvořivé
- mimořádná vnitřní motivace - zakousnou se do problému, mají intenzivní a neutuchající zájem, umí se maximálně soustředit
- mají vynikající paměť a umí používat informace
- sebeřízení - sami nejlépe vědí, jak se učit, jsou schopné se samostatně kontrolovat
- rychlost myšlení - mohou strávit více času plánováním, ale pak se učí rychleji
- zpracování problémů - zjišťují, co je a co není důležité, rychleji se doberou podstaty věci
- dávají přednost složitosti - mají tendenci dělat hru složitější, aby byla zajímavější

K zajištění mnohostranné a pestré vzdělávací nabídky na škole nabízíme:

- vhodné výukové materiály
- hry s písmenky a číslicemi
- volný přístup k výtvarným a tvořivým podmínkám a výtvarnému materiálu
- pohybové a pěvecké činnosti, hra na rytmické hudební nástroje
- dostatek tělovýchovných pomůcek a nářadí ve třídě i na školní zahradě
- volný přístup k encyklopediím i knihám
- volný přístup k hračkám a stavebnicím
- zařazování pokusů
- využívání loutek a maňásků
- využívání tvořivé dramatiky

8. Evaluace

V Rámcovém vzdělávacím programu je evaluace definována jako proces vyhodnocování vzdělávacích činností, situací a podmínek i výsledků předškolního vzdělávání. Smysl evaluace spočívá ve zkvalitňování činností školy. Evaluaci provádíme v oblastech stanovených Rámcovým vzdělávacím programem a využíváme k tomu různé nástroje.

EVALUACE					
Co?	Kdo?	Jak často?	Kdy?	Jak?	Dokument:
Hodnocení školního vzdělávacího programu a podmínek vzdělávání					
ŠVP a podmínky vzdělávání	učitelky + ředitelka	1 x 2 roky	7, 8	Hodnotící škály	č. 1
Průběh vzdělávání - práce zaměstnanců					
Další vzdělávání PP	učitelky	1 x ročně	po ukončení	Zhodnocení kurzu na pedagogické poradě	x
práce učitelky	ředitelka	1 x 3 měsíce	x	hospitace	č. 2
práce učitelky	učitelka + ředitelka	1 x ročně	5	evaluace a autoevaluace- vzájemné srovnání a zhodnocení	č. 3
práce provozního pracovníka	provozní pracovník + ředitelka	1 x ročně	5	evaluace a autoevaluace- vzájemné srovnání a zhodnocení	č. 4
práce ředitelky - řízení MŠ	všichni zaměstnanci	1 x ročně	5	Hodnotící škály	č. 5
Průběh vzdělávání - vzdělávací nabídka					
každodenní vzdělávací práce	všichni zaměstnanci	pravidelně	po ukončení	diskuse s kolegyní	x
Tematické plány	učitelky	pravidelně	po ukončení	diskuse	x
akce	učitelky + ředitelka	pravidelně	po ukončení	diskuse	x
vzdělávací proces a klima školy	učitelky + ředitelka	1 x 3 měsíce	x	pedagogické porady	x
Průběh předškolního vzdělávání dítěte	učitelka + rodiče	2 x ročně	10, 5	hovorové hodiny	x
vstupní úroveň základních schopností dítěte - "Housenka"	učitelka	1 x ročně	9	poznávání barev, geometrických tvarů a střihání	č. 6
Výsledky vzdělávání					
Vstupní informace o dítěti	rodiče	1 x ročně	9	vstupní záznam	č. 7
Vývoj dítěte a důležité poznatky	učitelky	pravidelně	x	zápisy	x
Osobnost dítěte	učitelky	2 x ročně	10, 4	Dotazník	č. 8
Vývoj dítěte v oblasti výtvarného projevu a pracovních činností	učitelky	pravidelně	x	Zakládání práce dítěte - tvorba Portfolia	x
Dítě- kresba postavy a její vývoj	učitelka	2 x ročně	10, 4	kresba tužkou dle zadání - následné zhodnocení vývoje kresby	x

Diagnostika rozvoje předškolních dětí v průběhu roku- "Strom"	učitelky	pravidelně	x	Diagnostika	č. 9
Úroveň rozvoje předškolních dětí zapsaných na ZŠ podle KK	učitelky	1 x ročně	2	Hodnotící škály	č. 10
Rozvoj dítěte (jemná motorika, tvary, barvy, prostorové vnímání, aj.)	učitelky	pravidelně	x	Didaktické pomůcky- Logico primo a picollo	č. 11
spokojenost s MŠ	rodiče	1 x ročně	6	Dotazník	č. 12